

**Dissertatio de carie cranii militis quondam venerei postea epileptici,
tandem apoplexia defuncti ... / [Heinrich Palmatius von Leveling].**

Contributors

Leveling, Heinrich Palmatius von, 1742-1798.
Ampferl, Sebastian.
Schmid, Adam.
Universität Ingolstadt.

Publication/Creation

[Munich] : Typis Ferdinand. Lutzenberger, [1774]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/jbvsy8ck>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

E III 4 17 33393/P 50556
HENRICI PALMAT. LEVELING,
PHILOSOPHIÆ, ET MEDICINÆ DOCTORIS SERENISS. DUCIS
ELECTORIS BAVARIÆ CONSILIARII ACTUALIS, IN UNIVERSITATE AN-
GLIPOLITANA ANATOMES ET CHIRURGIÆ PROFESSORIS PUBLICI, P.^t
SALUBERR. FACULT. DECANI, ACADD. CÆSAREÆ NAT. CURIOS. ET
ELECTORALIS BAVAR. SCIENTIARUM, NEC NON SOCIETATIS MO-
RALIS OECONOMICÆ BURGHUSIANÆ MEMBRI

DISSERTATIO
DE
CARIE CRANII
MILITIS QUONDAM VENEREI
POSTEA EPILEPTICI,
TANDEM
APOPLEXIA DEFUNCTI,
ICONIBUS AERI INCISIS ILLUSTRATA.

Cum approbatione inclyti Collegii Electoralis Cens.
librorum facta 29. Apr. 1774.

TYPIS FERDINAND. LUTZENBERGER,
TYPOGR. ACADEMICI.

(cum Tab. aen. 21)

Quidquid enim in quocunque cadavere præter naturam deprehendimus, non reticemus, & an morbi prægressi causa aut per se, aut cum aliis conjunctum, potuerit esse, perquirimus, conjicientes quidem sæpius, raro statuentes. MORGAGNUS *de sedibus atque causis morborum per Anat. indag. lib. I. de morbo, cap. Epist. anat. med. IX. art. 15.*

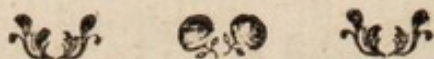

§. I.

Sebastianus REICHARD miles bavarus, athletici habitus, adhuc juvenis cum Sodali ao. 1758. fronte luctatus est, ut sic ambo vires experirentur suas, quas cum hic debiliores perciperet, herbamque REICHARDO porrigendam esse prævideret, maligne, dum viribus intensis victoriam quærun, frontem retrahit, & REICHARDUS in proximum parietem tanta cum vi impingit, ut vulneratus sanguine illum tingeret. Abhinc maximi ipsum adficiunt capitis dolores, quibus tamen unica venæ sectione medetur. Anno 1760 sanus atque vegetus militiæ nomen dat, miles generosus, potator strenuus. Anno 1765 gonorrhœa virulenta condylomatibus stipata plectitur. Mercurius salivationem promovens malum adgreditur, & vincit. Anno 1767 ulcus in fronte propullulat, quod a chirurgo secundum artem tractatum intra tres menses cicatrifatur; ad officia redit, habitu fit & fortiori, & magis procero. Anno 1771 revertitur ad nosocomium, de intensis articulorum doloribus conqueritur; frontis cicatrix adaperitur, multa squammosa carne luxurians, qua sublata nudum reperitur os frontis, vacillansque lamella, quæ intra triduum perfecte exfoliata a chirurgo extrahitur,

A

medie-

medietatem nucis avellanæ æquans. Vulnus intra quindecim dies quidem sanatur; sed novus in osse bregmatis tumor adparet. Hic suppuratione apertus cavitationem prodit aliquam, quæ dissecta cum reliquo vulnere intra duodecim dies evanescit cicatrifata. Priori sanitati restitutus nosocomio iterum valedicit, militiam agens usque ad annum 1772, cum mense Octobri ad illud redit, id ipsum nunquam derelicturus. Dolor enim capitis, quem a longo tempore semper aliquem circa medietatem ossis parietalis sinistri experiebatur, ingravescit maxima vehementia; vertigine sæpius corripitur, sui pertæsus, ad minima iratus, per vices epilepticus, lingua titubans, memoria tardus, ratiocinatio aliquoties ita perturbatus, ut se solum credens, in corona sodalium sine pudore mingeret. Aliquos ante mortem dies, dum ad fornacem juscum quærit, epilepticus retrorsum cadit, & dum illum ex vehementia motuum, cum maxima simul respirandi difficultate morti proximum omnes putant; superat nihilominus paroxysmum, sed post decem circiter dies ex improvviso iterum epilepticus, tandem in fine paroxysmi animam agit apoplecticus, 24. Februarii Anno 1773. ætat. 25. ann.

§. II.

Cum jam cursus anatomicus esset metæ proximus, & potissimum ad operationes chirurgicas instituendas cadavere brevi indigerem; de penso autem anatomico musculi capitis, & cervicis unice superessent, REICHARDI opportunum cadaver theatro anatomico traditur. Dissectionem igitur musculorum capitis & cervicis institui prius; inveni autem hac occasione venas jugulares ex- & internas, earumque propagines sanguine turgidissimas, & tam pulcre plenas, ac si artificio essent repletæ. Sic itaque factum est, ut post quatuor circiter a morte dies cicatrices scrutarer capitis, illud referarem, penitusque lustrarem. Capillitium, quod mox a morte rescabatur, erat non solum crassissimum, sed & longitudine maximum. In fronte latissima, cute integerrima, atque æqua-

quabilissima cincta circa ejus medietatem non nihil dextrorsum adparebat cicatrix satis profunda, pollicem longa, & aliquid ultra semipollicem lata. Sectionem circularem circa omnem cicatricis ambitum in integra instituebam cute, ut hoc artificio viam facerem ad indagandum cicatricis ad pericranium nexum. Cutem itaque una cum circulariter dissecto musculo frontali, & cranii expansione aponevrotica, elevando, cum ad latera cicatricis perventum est, omnia hic firmitus quidem, ei adnexa inveni, ita tamen, ut cauta sectione cutis cicatrifata illaeso pericranio tolli potuerit, quæ indagata, aliququaliter extenuata, sed reliqua cute firmior adparuit. Sic nudatum pericranium sanum, succulentum, atque integrum repertum est, & dum eadem methodo in illo tollendo unterer, ac mox in tollenda cute usus essem, inveniebam illud cranio fortiter, & multis filamentis adhærens. Subjecta autem cranii pars ossea subrubra, subtilissimis portionibus radiatis, & inclinatis plena, adprime exhibebat vestigium exfoliatæ quondam lamellæ, medietatem nucis avellanæ æquantis (a). Cum autem omnem vestigii ambitum, ejusque viciniam scrutari vellem, sectione cruciali instituta denudabam, qualate patebat, omne os frontis, & vehementer mirabar, denudando os illud, pericranium non solito solum firmitus ei nexum esse, sed & superficie sua intima, non nihil crassiore, in excavationem ossis penetrare quam maxime latam, atque profundam, quæ prægressæ quondam cariei exhibebat vestigia. Omni fere enim ex ambitu vestigii, ab exfoliato osse nati, lamina ossis frontalis extima consumpta fuit, & quidem superius non nihil dexterius altitudine, & latitudine, quatuor digitorum transversorum; excavationibus insuper duabus pollicem latis, hic illuc excurrentibus, ut una (b) futuræ coronali esset proxima, altera (c) non multum remota. Ad latus vero utrumque dicti vestigii, eadem licet non tam lata, sat tamen profunda erat consumptio, declivis enim dextrorsum descendebat excavatio, ad arcum superciliarem usque, quæ copio-

A 2

sam

(a) Vid. figur. 1. lit. C.
lit. E.

(b) Vid. in figur. 1. lit. D.

(c) ibid.

sam ibi substantiam diploiticam tantum consumpserat, ut profunditate medietatem pollicis æquaret, similisque esset impressioni digitali in substantiam aliquam cereaceam factæ (d). A latere vero vestigii sinistro transversaliter ad longitudinem quatuor digitorum transversorum eadem laminæ extimæ cernebatur clades, quæ altitudine digitum æquabat transversum, profunditate dimidium recipiebat (e). In vestigii vero parte inferiore portio lamellæ extimæ integra, insulæ instar inter consumptionis antiquæ rudera protuberans (f) remansit. Reliqua vero ossis frontalis substantia inter supercilia & limites excavationum descriptos residua, consumptionem quidem laminæ extimæ exhibuit nullam: ita tamen a nativo architypo degeneraverat, ut illam laminæ quondam liquatæ, priorem consistentiam non sine inæqualitatibus recuperantis similem diceres (g). In ossis frontalis portione superiore, quæ futuram coronalem cum ossibus bregmatis constituebat satis firmam, & fere concretam, ne minimum læsionis adparebat vestigium, si unicum ad limitem futuræ medium excipias locum, circulariter excavatum (b), & medietatem pisi recipientem.

§. III.

Leves circa ossa parietalia observandæ cicatrices oblongæ, & præsertim mira jam detecta ossis frontalis degeneratio suadebant ulterius universi cranii scrutinium. Nec spem fefellit conatus; futuram enim sagittalem, quam ad originem coronalis fere oblitteratam inveni, circa verticem fere evanuit tota (a). Post breve spatium plurimum destructa amborum parietalium ossium vicinia fecit, ut cavum, integrum admittens pollicem, nasceretur (b), quod magis superficialiter, & transversaliter per os parietale dextrum ad longitudinem trium, & latitudinem duorum transversorum digitorum

(d) Ibid. lit. F (e) Ibid. lit. G. (f) Ibid. lit. 2. (g) Ibid. lit. HHH.

(h) Ibid. lit. I.

(a) Fig. 2da. lit. CC, (b) ibid. lit. aa.

rum excurrerebat (c), ibi terminatum insula lamellæ extimæ adhuc integræ pisum non nihil latitudine superantis (d), quæ destructione lineali cinctæ erat. Profundissima præterea illa, locum futuræ sagittalis ad occiput descendens occupans cavitas communicabat mediante sulco (e) cum alia leviori cavitate, futuræ lambdoideæ proxima (f); ita tamen, ut inter hanc, & illam digiti transversi spatium superesset, rudera præsentis quondam futuræ sagittalis exhibens nulla. Ceterum in osse bregmatis dextro, levissimum si excipias inchoatæ quondam cariei punctum (g), omnia erant salva: in osse bregmatis sinistro vero ad angulum inferiorem valde superficiale incipiebat prægressæ cariei vestigium, futuræ coronali paralellum ascendens, & per medium ossis postea se expandens ita, ut triangulum inæquale exprimeret (h). In omni illo ambitu non tam laminæ extimæ consumptio, quam ex destructa substantia diploïtica humilior solum observabatur situs (i): non nullis tamen in locis circularis caries & extimam destruxerat, profunde in substantiam diploïticam (k) penetrans. Reliqua ossis lamella extima integra quidem erat: sed inæqualitatibus, & scissuris illi portioni ossis frontalis, quam laminæ liquatæ iterumque consistenti comparavi, perfecte similis (l).

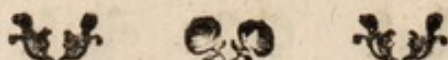
§. IV.

Tantæ, & sub pericranio reconditæ cladis osteographiam cum §. II & III dederim, quid illam penitus lustrando invenerim, ordo requirit, ut indicem. In medio stragis latissimæ illius descriptæ laminæ frontalis extimæ duo conspiciantur foramina, unum superius, alterum non nihil inferius, ejusdem fere quoad latitudinem cum priori diametri; sed magis oblongum: ambo carne non nihil protuberante erant repleta (a). Ubi ex vestigii (vid. §. II) parte laterali dextra pro-

A 3

fun-

- (c) ibid. lit. bb. (d) ibid. lit. c. (e) Ibid. lit. d. (f) ibid. lit. e
 (g) ibid. lit. f. (h) ibid. lit. gg hh. (i) ibid. lit. iiii. (k) ibid.
 lit. kkk. (l) ibid. lit. m.
 (a) In figur. 1. lit. bb.

fundum, & digitali impressioni simile erat cavum; ejus in medio portio lamellæ extimæ exigua remanserat solitaria substantia dipploitica cum vitrea cohærens (b). Hanc mox sequebatur spatium, quod omnem substantiam dipploiticam per aliquem tractum una cum portione subjectæ vitreæ ita consumptam exhibuit, ut vitreæ residuum teneritudine subtilissimam papyrum superaret, illudque potius ex simplicibus portiunculis pulverulentis cohærens continuum, quam solidum salutare (c). Sed quam pulchra, nova, & benefica osteogenia per omnem latissimæ consumptionis tractum provida natura usa sit, uti admiratione, sic observatione dignum est. Ordinar a mali limitibus, singula postea intra illos contenta, novæ, & pulcerrimæ ossificationis producta enarraturus. Circumscribatur itaque malum ab extremitatibus extimæ lamellæ, cui sæviens malum pepercerat, quæ utut priorem architypum conservasse videbantur, a malo perfecte immunes non fuisse, erat observatu facillimum; fuerunt enim unguis instar extenuatæ, declives, subtilissime radiatæ (d). Ab harum extremitatum abruptis finibus cavum oriebatur superficiale, quod progrediendo omnem illum ossis frontalis læti §. II. descriptum occupabat ambitum. In his autem prægressæ quondam cariei rudibus subrotundorum, aliquas lineas latorum, albissimorum, simulque durissimorum punctulorum stipatissima agmina cernebantur, qua late patebat malum, ubique protuberantia, intimæ vitreæ tanquam thalamo innisa (e). Aliquibus in locis plura talia puncta in unum videbantur confluisse; unde ultra dictas efflorescentias minutissimas concrementa protuberabant latiora, firmissima, atque candidissima (f). Nec defuere loca, quæ talibus efflorescentiis destituebantur omnino. Hæc extimæ lamellæ architypum retinuerant quidem, tam vero illæ portiones erant declives, relate ad limites destructionis, reliquumque illæsum os, ut illas cum vitrea, destructa omni substantia dipploitica intermedia, in unam laminam concrevisse non inepte, & vere di-

(b) ibid. lit. c. (c) Ibid. lit. dd. (d) ibid. lit. eeeee. (e) ibid. fffffff
 (f) ibid. lit. gg.

diceres (g). Novæ ossificationis illa punctula sibi erant vicina, & parallela; spatiola relinquebant intermedia linearia admodum pauca, plurimis autem in locis foramina inter illa valde exigua satis profunde ita penetrabant, acsi acu subtilissimo, acutissimoque facta essent (b). Exiguum illud, medietati futuræ proximum circulare foramen, limitibus sanæ laminæ depresso atque radiatis erat circumscriptum, efflorescentibus in fundo punctis plurimis, illumque replentibus (i). Lata illa, ubi futura sagittalis ad verticem versus occiput descendit, amborum parietalium caries (vide §. III.) limites ossium sanorum habuit protuberantes, integrisque extremitatibus tandem extenuatis, & valde declivibus in cavum descendentibus; degenerantes tandem in punctula ossificata, prioribus similia, non nihil tamen latiora, ut confluxum uberius accusares (k). In parte vero læsionis, quæ magis, superficialiter excurrebat per os parietale dextrum, limites erant minus protuberantes, minus extenuati, & declives; punctula quidem, uti in cavo mox dicto, latiora illis frontalibus, ante recensitis minora. Sulcus autem ille, qui communicationem aliquam cum cavo altero circulari, futuræ lambdoideæ proximo faciebat, hic una cum hoc minori cavo circulari illi frontali foramini erat tum quoad limites, tum quoad ossificationes simillimus. Vestigium illud triangulare in osse bregmatis sinistro, limites habuit minus declives, malumque, aliqua si excipias loca, minus penetraverat. In aliis hujus spatii locis portiones lamellæ extimæ videbantur illæse remansisse, ut consumptionem intermediæ substantiæ diploiticæ causam fuisse crederes, cur essent limitibus minus parallellæ, iisque profundiores (l). Hæ ipsæ portiones in circumferentia sua erant extenuatæ, productionibus suis radiatis cum novæ ossificationis punctis communicantes (m). Loca autem cariei profundiora iisdem pulcerrimis beneficæ naturæ ossificationibus superbiebant (n), quibus vestigia illa circularia, & in fronte, & prope futuram lambdoideam plena diximus.

§. V.

(g) *ibid.* lit. hhh. (h) *ibid.* lit. i, i, i. (i) *Ibid.* lit. K. (k) *vid.* fig. II. N. 1, 1, 1. (l) *ibid.* lit. i, i, i, i. (m) *ibid.* N. 1, 1. (n) *ibid.* N. 3.3.3.

§. V.

Ne illa ; quæ in osse frontali jam observaveram, in referando cranio aliquid paterentur, sectionem per medietatem orbitæ ita institui, ut integrum conservaverim os frontale, integraque remanserint parietalia, cum lateraliter portionibus ossium temporum superioribus, & posterius portione ossis occipitalis superiore aliqua adhuc adnexis. Reseratione autem per omnem ambitum circulari, simulque cauta, ne subjecta Dura læderetur, instituta, vix credibile est, quantis viribus indiguerim ad elevandum cranium, elevatorio in subsidium vocato, manu etiam adstantium huc illuc multiplicata, obstinax tandem ille nexus solutus fuit ; Duraque illæsa in conspectum jam veniens plurimis solito non solum copiosioribus, sed & majoribus guttulis cernebatur ubique præsertim ad tractum suturarum madida, atque vasa Duræ ita erant distenta ac plena, acsi felicissima injectione artificiose protuberassent. Cum mox a reseratione obtentam cranii partem luci obverterem, eadem vidi foramina, quæ §. IV. in osse frontali descripsi, & cum in carnem, qua illa repleta dixi, inquirerem, hanc duræ matris vidi esse productionem, firmiter ei adnexam. Tractus ille papyraceus eodem §. descriptus, luci jam obversus cribrum exhibuit tam subtile, ut nulla arte imitabile diceres. Ab ipsa spina frontali incipiendo per omnem sulci longitudinalis tractum innumerabilis foraminulorum se exhibuit quantitas, aciculæ diametrum haud superantium. His interspersa erant aliqua majora ; hæc intererat unum parti vestigii ab exfoliato osse nati (vid. § III) correspondens, caput aciculæ non infimæ recipiens. In loco vero suturæ sagittalis, cariei illi quondam profundæ extimæ correpondente similia cernebantur foramina stipatissima, ut omnem hujus loci viciniam cribro minime ab similem diceres. Eadem illa futura & hic uti exterius plurimum oblitterata, dum lambdoideæ fieret proximior quantitatem horum foraminum habuit quidem diminutam : unum tamen satis insigne quasi solitarium conspiciebatur in osse parietali dextro.

Aliud
vero

vero in parietali sinistro observabatur, quod sat magnum etiam aciculæ reciperet caput. Ceterum uti omnia foramina potissimum illis in locis erant, quæ vitiis ossis extrinsecis corresponderent: sic illa foramina, quæ erant præ aliis majora, reperta sunt opposita locis, quæ extrinsecus prægressum testarentur vitium evidentius. Præter mox dictum magnum ossis parietalis sinistri foramen in vicinia futuræ sagittalis locatum, & quod sicuti cetera in substantia se perderet diploïtica, alia duo foramina, triangularia, decem aut duodecim lineas lata versus ossis dicti medietatem cernebantur, omnem ejus substantiam emetientia; pellucida autem membrana clausa (a), & hæc correspondebant evidentioribus illis, in carie superficiali hujus ossis notatis §. III. aliquibus locis. Tandem ut nihil in hac descriptione omittam notandum, licet latissima illa in substantia cranii extrinseca notata rudera, intimam vitream non destructam exhiberent, alteratam tamen quondam testabantur. Regiones enim cladi extrinsecæ correspondentes in limitibus subrubello erant tinctæ colore, etiam in siccato jam cranio necdum evanido. Hos inter limites notabilis adparebat albedo, præsertim illis in locis, ubi punctula illa efflorescentia §. IV. vitreæ tanquam thalamo innisa dixi. Aliis in ossis coronalis locis, ipsorumque parietalium maculatæ cernebantur regiones satis latæ, ac si vitreæ subjecta diploïtica hoc colore vitiose transluceret, & hic si non tam frequentia; tamen aliqua cernebantur foraminula; atque cum plura talia in osse parietali dextro collecta inveni-
nerim, illa scrupulose observando reperi correspondentia inchoato quondam exiguo illi cariei vestigio in §. III. memorato.

§. VI.

Ventrem jam cranii apertum ut scrutarer, voluit & ordo, & necessitas ad inveniendam veram epilepsiæ, subse-

B

cu-

(a) Vid. Fig. II. litt. 1, 1,

cutæque apoplexiæ sedem. Utrumque enim malum videbatur solum a tergo prioris subsecutum esse, labesque S. anteced. descripta benefica natura jam erat curata. Maxima quidem duræ ad cranium adhæsió aliquam potuisset exhibere causam; non omnem tamen fuisse, mox patebit. Antequam vero in naturam encephali inquirerem, aperui sinum longitudinalem, eique continuos laterales. Omnes sanguine inveni plenissimos nigerrimo, sed satis fluxili. Hoc etiam exantlato labore, sectionem in dura matre sinui longitudinali ex utraque parte paralellam & postea ad tempora usque transversalem institui, ut quatuor itaque hac sectione hujus membranæ portiones, totidemque anguli fierent, duas postea portiones anteriores angulis suis corripiendo, denudabam cerebri lobos anteriores omnes, bonamque partem mediorum. Et cum jam in reliqua mediorum, nec non in posteriorum omni portione denudanda occupatus essem, vidi in hemisphærio cerebri sinistro multam lobi posterioris portionem una cum dura membrana elevari, multa materie corticali, nec non aliqua medullari circum circa diffluente, quæ dissolutionis ab omni suppuratione, vel putredine alienæ characteres habuit evidentissimos. Attentior viso hoc phænomeno factus, observavi portionem hujus lobi non solum duræ matri firmissime adhærentem, sed & maxime duram, colore cineream, subdivisam, granulatam, jam profundioribus, jam minus profundis, jam minutissimis productionibus in ipsam cerebri substantiam penetrantem. Lobuli autem hujus indurationis inter se communicabant portionibus membranaceis intermediis firmissimis. Regionem autem hoc cerebri vitium occupabat trium circiter digitorum transversorum. Granulorum corpus medium ad duos pollices transversos in substantiam illam cerebri liquatam penetrabat; vestigium autem, quod hæc induratio vicinæ substantiæ impresserat, remansit nullum: diffluxerat enim omne vicinum ad tres usque per totum ambitum digitos, ut cavum itaque nasceretur, quod superficiem lobi posterioris in hemisphærio sinistro occuparet fere omnem, & ultra, & tam profundum quidem, ut præ-

præter corticalem bonam etiam medullaris substantiæ quantitatem destructam fuisse, non immerito judicarem. Reliquum vero omne encephalum erat consistentiæ naturalis; pia, quæ illud involvebat, sana, & cum supra dissolutionis ante dictæ locum disrupta adparuit, tenerior a subjecta liquata substantia non nihil facta vi certe cessit, qua schirrus cerebri duræ firmissime adhærens, illam, cum a me nil simile opinante detraheretur, necessario sequebatur laciniis etiam ad schirrum adhuc adhærentibus. Ceterum pia venis, arteriisque semper pulcra, hic adeo venis distentis, arteriisque plenis picta fuit, ut Ruyschiana illam injectione artificiosam diceres. Ventriculi aqua erant pleni: plexus choroidei nihil præternaturale exhibebant: cerebellum sanum, & quod adnotatione dignum, non habuit. Dura membrana uti in omni ambitu morbosum exhibebat nihil: ita aliqua etiam ipsius portio, quæ vitio cerebri locali correspondebat, nec colore, nec natura a reliqua fuit aliena; tam firmiter autem adhærebant schirro, ut patientissima etiam sectione eandem ab illo separare sine ejus læsione non potuissem. Aperto thorace uterque pulmo, ubi posterius corporibus vertebrarum dorsaliū mediis erat vicinus, per aliquem tractum erat induratus, quæ induratio dissecta nuclei instar materiem habuit ex cinereo flavam, subviscidam, quantitatem cochlearis communis ex utraque parte replens. In vicinia erant indurationes tuberculosæ aliquæ necdum suppuratæ; glandulæ bronchiales præsertim, ubi bronchia incipiebant in pulmonum substantiam se demergere, erant induratæ continendo concrementa lapidea. Lateraliter uterque pulmo cellulosa intermedia erat pleuræ firmiter nexus; cor sanum: multo tamen sanguine in utraque auricula plenum. Abdomine aperto tam vastum adparuit hepar, ut ultra regionem umbilicalem descenderet, lobo vero suo sinistro non solum in regionem hypochondriacam sinistram pervenerit, sed & margine suo acuminato supra lienem progrediendo, peritoneo intermedia cellulosa necteretur. Convexa lobi dextri superficies aspicebatur, acsi ex quadrangulis lobis quondam confluxisset,

fulcis superficialibus sine ulla læsionis nota intermediis. In reliquis abdominis visceribus, si situm a vastissimo hepate non nihil mutatum excipias, quod adnotatione dignum esset, reperi nihil. Cum eodem cadavere uterer ad instituendas operationes chirurgicas membra amputando, credidi me percipere carnes solito teneriores, ipsaque ossa ferræ minus solito esse obstinacia.

§. VII.

Pathologicam priorum anacephaleosin cum jam instituere decreverim, sane in complicato illo tum prægressi, & curati, tum subsecuti periodici & tandem lethalis morbi genere oportet memorem esse, quæ Pathologorum Princeps ill. GAUBIUS (a) egregie monet: *Medicis suo loquendi more causa titulo venire id omne, quod quocunque demum modo ad morbi generationem concurrat, sive ut vera causa, sive ut hujus pars, aut conditio, sine qua non.* Cauto itaque scrutinio indagandum, quis causarum in hoc ægro fuerit concursus; quæ postea defecerit, quæ mutata, quæ aucta fuerit, aut quibus prius positæ novæ quædam accesserint; aut aliæ in aliarum locum sint substitutæ, quod ut ordine pertractetur, examinabo prius quid cranium, cerebrumque disposuerit, seminioque ambo affecerit, ex quo utrumque data occasione facile in morbum erumperet: cur hinc sequi debuerit, ut caries illa cranii admissio veneno venereo facillima fieret, & quid in causa fuerit, ut paucissima tantum ossis pars a superato etiam malo exfoliaretur; reliqua sub pericranio, & dura matre integerimis, consumeretur per tam vastum tractum. Quomodo fieri potuerit, ut in osse bregmatis tarde solum illud ulcus propullularet. Qua methodo benefica natura arte adjuta, nova osteogenia proserpenti malo limites circumscripserit fragisque restitutionem si non perfectam, saltem sufficientem fecerit. Quid in causa fuerit, ut articulorum dolores remanserint continui, dolorque capitis semper ingravesceret, tandem

(a) GAUBIUS. Instit. patholog. §. 29. pag. 61. edit. Batav.

dem epilepsia stipatus, & apoplexia finitus. Concludendo tandem in epicrisi, quid boni in carie cranii venerea chirurgis ab adhibito mercurio expectandum sit, quid in morbis capitis insuperabilibus ex CELSI consilio, qui extremis extrema opponenda esse judicat, heroica arte tentandum foret.

§. VIII.

Quia itaque teste GALENO (a) *cujuscunque morbi tanta magnitudo est, quantum a naturali statu recedit; quantum vero recedat, is solum novit, qui naturalem habitum ad amissum tenuerit*, breviter naturam ossium cranii sanam a prima osteogenia ad perfectam eorum osteographiam generice considerare non inconsultum erit, ut vi morbi in iis generata phænomena eo certius explicare possimus. Similis enim fere fabrica ossium quæ a primordiis nascentis adfuerat, ait ill. HALLERUS (b), a morbis restituitur. In animalis enim fœtu etiam in homine, observante eodem (c) os frontale nihil est, nisi flexile velamentum, deinde nascitur instratum membranæ micarum ossæarum agmen magnis intervallis semotarum, quæ mollis materies replet. Ex porro moleculæ abeunt in rete fibrarum porosarum distantium & dissolutarum undique ad ambitum excurrentium, flexilia omnia in principio, ut tamen veram cartilaginem non referant; inde ad oram flexilia, & manifesto parte aliqua membranacea composita, aliqua jam ossea. Illa autem efflorescentia quomodo tandem in os planum duplici lamina substantiam diploiticam recludens abeat, illust. VAN SWIETEN (d) egregie ex ALBINO explicat: cum radios osseos ex medio membranæ diffusos primo internam tabulam osseam cranii vitream producere, asserat, mox sub-

B 3

jun-

(a) GALENUS De method. med. ad Glaucon. lib. I. cap. I. Chart. tom. X. p. 345.

(b) Element. physiol. corp. hum. tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. XXX. pag. 337. & 338.

(c) Ibid.

(d) Comment. in Boerhav. aphor. tom. I. pag. 416.

jungens : Deinde radii illi ossei, five fila illius reticuli, ab exteriori parte sensim lateſcunt, & erigunt bracteolas, inter ſe diverſas magnitudine, figura, poſitu, ex quibus diploe cranii exoritur ; Vertices dein harum bracteolarum, quibus diploe conſtat, quaſi retunduntur, ac dein lateſcunt, aliſque ſuper alios ſquamularum inſtar inclinati confluunt in unius lamellæ inæqualis ſpeciem, quæ tabulam cranii exterioriorem conſtituit. Cum autem ante hanc oſſium, eorumque tabularum geneſin dura mater cum pericranio contigua, & ægre ſeparabilis membrana ſit, prius, quam media lamina oſſea ſe interponat (e), imo cauſſa firmi nexus pericranii, duræque membranae ad intermedium os arteriis venuliſque ad os tranſeuntibus & celuloſo pariter textui, qui & alias inter perioſteum, & os, & inter duram matrem reperitur (f), debeatur : non omnino dura & arida ſunt oſſa, prout in ſceletto conſpiciuntur, ſed ſucculenta, ac pluribus adhuc vaſis irrigata, quæ & per ipſam oſſis ſubſtantiam, & in cava illorum ſuccos deducunt (g). Hoc jam ita notante HIPOCRATE (h) : *Et habet os in ſe multas carnes humidæ, quas ſi quis digitis conterat, ex ipſis ſanguis prodit ; inſunt quoque in oſſe venulae tenues, cavæ, ſanguine plenæ, quorum bene gnarus BOERHAVIUS, Reuyschianoque artificio (i) convictus hæc aphoriſtice (k) ſic nobis reliquit : Habent oſſa perioſteum, externa convexa ambiens, tegens, vaſa arterioſa in cellulas, inque medullarem ferens, venoſa excipiens, magna, parva, numero inſinita. Naturam vero in oſſibus diſtributione vaſorum æque prodigam, atque liberalem eſſe, uti ſolet in partibus mollibus, teſtimonium ill. VAN SWIETEN (l) oculare evincit : Cum peritiſſimus enim chirurgus terebraret magnam corruptorum oſſium tarſi, & metatarſi ſuperficiem plurimis, & ſatis ſibi invicem vicinis locis, jucundo ſpecta-*

(e) Ill. HALLER. L. I. tom. 4. pag. 93.

(f) Ibid. pag. 96.

(g) Illuſt. VAN SWIETEN. Comment. tom. I. pag. 905.

(h) De cap. vuln. cap. II. Chart. tom. XII. pag. 116.

(i) Advers. decad. 3. tab. II. fig. 8.

(k) Aphoris. §. 520.

(l) l. cit. tom. I. pag. 412.

spectaculo vidit, post biduum singula hæc foraminula humescere, illi & chirurgo dein microscopio insipientibus distinctissime adparuit, micare in omnibus his punctis vascula vera systole, & diastole, quæ perfecte respondebant ægroti pulsibus eodem tempore in manuum carpis exploratis. Ossa vero cranii eadem lege vasorum distributiva gaudere, numeroque vasculorum plenissima in omnibus punctis esse ditata, clariss. BELLOSTE (m) observata chirurgica evidenter testantur. Quibus prælibatis eo evidentius dijudicabimus, quomodo ex ipsa ossium natura desumta sit sententia Ill. VAN SWIETEN (n): *Ossa partium mollium morbos pati, cum & simile vasorum genus, & eosdem liquores habeant.* His si addimus: & ipsissimam illorum substantiam jam osseam, quondam mollem fuisse, morbisque in eundem statum sæpissime reduci, non solum has partium mollium adfectiones limitari, quoad in illis contenta vasa, & pertranseuntem cellulosa, sed & omne, quod illa componit, ita adfici posse videbimus, ut hinc certis a causis in corpore delitescentibus periculosa, & citam patiantur ossa viva sæpius necem, utut mortua sint longæva, & aeris injuriis obstinacia.

§. IX.

Cranii igitur illam descriptam § II. & III. adfectionem malo venereo, quod ossa ad partium mollium morbos (conf. §. ant.) apta, sæpissime liquat, adscribendam esse, quis dubitat? ut hinc naturam eorum etiam sanam, ut causam prolegumenen modo accusare possimus. Si autem illa, quæ §. I. fuerunt descripta symptomata exactius rimemur, patebit venenum venereum localem quidem genitalium morbum, quem in scala sua adfinitatis de morbis venereis quam maxime meritis ill. ASTRUC (a) primum ponit, & primo occupasse

(m) Chirurg. d' hospital. pag. 78.

(n) L. c. tom. I. pag. 907.

(a) De morb. vener. lib. IV. cap. II. pag. 338.

passe, inde vero illæso cutis mucoso atque sebaceo humore, etiam parcendo ori & naribus, ipsisque humoribus mucilaginosi prætermisiss, cum quibus omnibus tamen adfinitates habuisset majores, mox profuissæ ad medullarem ossium succum, qui quantum in scala locum (b) occupat: & etiam in hoc partium genere se totum ad cranium limitasse. In hujus phænomeni, scalam non tenentis causam si inquiremus, egregiam, casuique nostro apprime convenientem inveniemus rationem in eodem ill. AUTORE, dum ait (c): *Quantumvis enim natura, si sibi permittatur, & omnia paria sint, propositam normam adfectare aperte videatur: docuit tamen experientia, multa sæpius intervenire, quæ ordinem varie pervertant, & interrumpunt. Nempe si natura, vel adventitia sit in parte quadam debilitas, vitiumve ullum conformationis, pars illa ceteris paribus citius, & ante ordinem morbo tentabitur, tum quod humores infectos magis retineat, ob præclaram circulationis facilitatem, tum quod hærentes debilius repellat, ob debilitatam facultatem systalticam.* Cum omnia vero, teste ill. VAN SWIETEN (d), quæ de nimis debili vel nimia firmitate vasorum dicuntur, omnesque spontaneæ humorum degeneraciones pariter in ossium vasis locum habere possunt; sane dum REICHARDUS conf. §. I. fronte cum socio luctaretur, & tanta vi in parietem impingeret, certe os frontale, in eoque contenta vasa una cum contextu celluloso non leviter concussa fuisse, facile patet: *Quæcunque porro, dicit enim ill. GAUBIUS (e), impetu acta a foris in corpus incursant, hujusque motui rudius resistunt, actione mechanica, cohesionem, situm, nexum partium turbando morbos creare solent.* Sane licet ex tali concussione cutis sola solveretur, sanguineque parietem tingeret, ossium vero continuum solutum non esset; nihilo minus in osseis fibris, elementarem nexum, laminasque ipsas, cum vasis & cellulosa contentis imperceptibiliter esse commota, partiumque situm aliququaliter interturbatum fuisse, nemo inficiabitur, sicque debilitatis species eo certius generaretur, quæ materiæ solidum componentis nisum nihilo minorem fecerit,

(b) Ibid. pag. 339. (c) ibid. 340. (d) Comment. tom. I. pag. 907.
 (e) Instit. pathol. §. 598.

cerit, quatenus per luctam ipsam, præter infelicem ad parietem allisum respirationem retentam, hinc circulationem in omni capite retardatam, vasa plurimum dilatata fuerint. Quantum enim per respirationem etiam modice retentam vim vasa patiantur, inflata facies testatur, in magno autem luctæ, aut quocunque alio molimine quantæ mutationes omni capiti contingant, famosum illud MILONIS CROTONENSIS exemplum testatur (*f*), qui in ludis olympicis duodecies victor dum bovem vivum per stadium integrum humeris portaret, cinxerat tendine bovino caput, musculi autem capitis venæ arteriæque ita sub hoc labore intumuerunt, ut illum rumperent. Reichardus noster licet MILO non fuerit; vim tamen exercuit magnam, victorque evasisset, uti ex ipsa historia patet, nisi cum maligno adversario ipsi res fuisset. Nec improbabile, illum sæpius hoc ludi genere in arenam condescendisse, sed alternæ flexiones, & extensiones, uti teste ill. HAL- LERO (*g*) durissimum ferrum, maximeque elasticam chordam musicam destruunt, sic & illi repetiti nifus osseam substantiam, intraque illam contenta vasa tenuia debilitasse, non improbabilis conjectura est. Cum itaque omnium debilitatis specierum generalis causa sita sit in elementi terrei, quod basin solidorum constituit, particularum contactibus justo paucioribus, nec sat arctis (*h*), impetus ille vehemens, conatusque reiteratus causæ sunt sufficientes non solum ad os frontale debilitandum, sed & ad omnem fere calvariam: sicuti enim egregie monet ill. QUESNAY (*i*) fracturæ per contrassuram in carnio non solum locum habent quoad partem ipsius oppositam, sed etiam ex uno osse ad vicinum, & ex una parte ejusdem ossis ad hujus partem oppositam: ita frontis, occipitis, atque parietalium ossa diversis in locis licet non fracta sint, vim imminentis fracturæ, subsecutamque debilitatem passa esse, rationi, atque experientiæ consentaneum est.

C

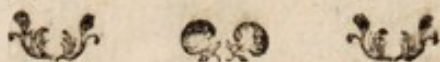
§. X.

(*f*) Moschen Bildersammlung pag. 68.

(*g*) l. c. Tom. II. lib. XXX. sect. II. §. IV. pag. 56.

(*h*) Vid. ill. GAUB. l. c. §. 162.

(*i*) Memoires de l'Acad. Royale de Chirurg. Tom. I. pag. 212.

§. X.

Numerosa morborum historia testis est, a simili allusione, calvariae tacita fuisse implantata seminia, quæ etiam post sat longum temporis intervallum prius matura, aut adveniente alia quacunque causa in morbum erumperent. SCULTETTUS (a) in puero septem annorum, qui caput cadendo alliserat, post quatuor a lapsu menses aperta in loco allisionis cute invenit cranium nigrum, & alteratum. Nobilis ille Golanii pedisequus, qui se PARÆO (b) curandum tradidit, cum fractum ipsi os bregmatis ense fuerat parte sinistro, nec tamen fractura ad secundam laminam pertingebat, paucis post diebus osse agglutinato, & unito convaluisset; nihilo minus pars sincipitis ante affecta postea suppuratum concepit, quo aperto ingens saniei vis erupit, tandemque subfidente cute musculosa ambæ cranii laminæ putredine, & carie tentatæ sunt, & cum post exactum mensem vermium vis per cariei foramina ex locis, quæ sub putrescente cranio erant, emerfit, & ossis nutantis abscessum, lapsumque acceleraret PARÆUS, ossis, quod natura abscedere fecit, magnitudo fuit palmaris. Sic legimus (c) a lapsu multo quidem tempore interposito os occipitis cariosum cerebrum male protegens inventum fuisse. Cl. LA COMBE (d) in milite sclopeto ictō invenit parietale sine fractura nudum, quod die vigesimo prius nigrescebat, & trigesimo quinto die non lamella, sed integra totius ossis portio se exfoliabat. Cl. MARECHAL (e) puellæ 10 ad 12 annorum ferro in capite contusionem passæ, sine vulnere, & brevi curatæ, remanente nihilo minus dolore fixo ad unum os parietale, eoque sæpius magis recrudescente, adplicavit trepanum, denudato osse ad locum doloris, quod dum circumageret, terebrationem observavit similem illi, quæ fieret

(a) Armament. Chirurg. Obs. 16.

(b) Oper. chirurg. lib. IX. cap. XX. pag. 264, & 265.

(c) Memoires des sçavans Etrang. tom. III. pag. 353. & sequent.

(d) Memoires de l'Acad. Roy. de chirurg. Tom. I. pag. 220.

(e) Ibid. pag. 225.

fieret in osse diu jam mortuo, exsiccatoque. Cl. DAVIEL (*f*) refert, homini cariem supervenisse occasione ictus plures ante annos passi latissimam, lateque cranium perforantem. Ill. GARELLIUS (*g*) historiam communicavit satis particularem mulieris, quæ per marmoreas scalas retrorsum ruens, occiput vehementer alliserat; sed præter brevem, levemque adeo stuporem, ut mox per se domum redire potuerit, parte non nihil sugillata, in qua post aliquot menses nascebatur tumor, qui ingravescentibus doloribus tertio anno major fieret, & illo durante tandem ad annum sextum perventum est, ex improvise appoplexia correpta animam agit. Tumore aperto ejus cavum sanguine plenum inventum est pene atro, nec concreto solum, sed tam denso, ut arreptus digitis secutus sit universus, tunc demum portione aliqua fluidi sanguinis exeunte. Id vitium detractis integumentis incipere compertum est a percussa olim parte, idest, superiore ossis occipitis ad latus sinistrum; pergere autem per os syncipitis ejusdem lateris usque eo, ut tribus, haud amplius transversis digitis a futura coronali distaret. Occupabat insuper dextri ossis syncipitis partem, ut omnis caries sex digitos in latum, septem eoque amplius in longum pateret. Ill. MORGAGNUS (*h*) enarrat casum, evidenter comprobantem, quæ strages, illæso etiam osse, a simili percussione cranio immineat: Invenis videlicet in syncipitis latere sinistro lapide ictus concidit; febre postea correptus sine ulla capitis actionum læsione, secundo superato mense interiit: detecto tamen in vulnere ossi nunquam, quoad vixit, induci cicatrix potuit. Capitis integumentis amotis ad superius vulneris latus disjunctio conspecta est sagittalis futuræ; os autem syncipitis qua portione semper detectum fuerat, illæsum; sed in ceteris partibus hic illic carie erosum fuit, præsertim vero prope futuram squammosam, ubi totam

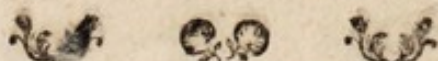
C 2

illius

(*f*) Ibid. pag. 262.

(*g*) Vid. Morgagnum de sedib. atque caus. morb. per anat. indagat. lib. IV. Epist. anat. med. LII. art. 38.

(*h*) l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LI. art. 19.

illius crassitudinem caries perforaverat. Adnotatione dignum maxime est illud exemplum, quod ex PAVVIO BOHNIUS (i) refert: Quidam a compotatore in bregmatis os dextrum poculo stanneo percussus fuit: nec aliquid fissi in osse fuit deprehensum. Pancreatice valuit, & obambulavit, donec post decimum mentem inter ambulandum vertigine correptus conciderit, & brevi post obierit. Aperto cranio in ictus loco os plane putridum, foetidumque cum meninge adparuit. Hoc potissimum exemplo HIPPOCRATIS auctoritatem roboravit ill. VAN SWIETEN (k), & de simili ossium adfectione in ratione fundata (Conf. §. IX), experientia vero comprobata sic concludit: *Contusum enim os cranii esse potest; licet naturaliter se videatur habere, & lesio per contusionem facta potuit plus minusve ossis substantiam penetrasse, licet varia magnitudo oculis dijudicari non potuit, uti prudenter monuit Hippocrates. Unde patet, quam suspecta merito prudentibus chirurgis habeantur capitis vulnera, si contusio simul adfuerit, cum saepe longo temporis intervallo postea pessima sequantur mala, dum omnia salva esse credebantur.*

§. XI.

Nec minoris momenti sunt illa, quæ a simili concussione encephalum patitur. Pensitando enim, quod vasa tenerrima tomenti similia vasculosa numerosissima totum pene corticem componant, quorum trunci ex pia membrana veniunt, rami in summam subtilitatem divisi, & mollissimi pultis similes, tenerrimis suis furculis medullæ adhæreant (a), quodque porro in medullam vasa tenerrima corticis se immittant, ut numerosa sint ea, cumque medulla fere continuentur, totusque cortex cum medulla inseparabili nexu ita conjungatur, ut in iis locis, in quibus medulla quasi in flammæ colligitur, alternis processibus cortex in medullam producat, &

(i) De Renunciat. vuln. sect. II. cap. I. 136.

(k) Comment. Tom. I. pag. 395.

(a) Ill. HALLERS. Element. physiol. tom. 4. lib. X. sect. I. §. X. pag. 23.

& in corticem medulla (b); facile patet, valido tali concussu posse frangi, vel comprimi tenerrima illa encephali stamina, unde vita & humanitas pendent, atque inde varia læsio, vel & abolitio omnium encephali functionum sequi possunt, licet nulla læsio aut humorum effusio intra cavum calvariae detegatur (c). Si his addimus cerebri arterias esse reliquis debiliores (d), sane *concussionem* vehementiorem cum calvaria non fracta, ejusque ad corpus durum & immobile *allisionem* causas ut solitarias ad lædendum sufficientes, jam complicatas efficacissimas dijudicabimus. *Nosti enim*; ait Ill. MORGAGNUS (e): *quantum enim utrique huic causæ concussionis cerebri a chirurgis recentioribus tribuatur. Secundæ quidem propterea quod cerebrum agitated versus corpus durum, & retro pulsum per illud subit uno momento duos motus contrarios; primæ vero, quia cranium non frangitur, totus impetus percussione dirigatur ad cerebrum, quippe nulla ex parte interceptus a magna fractura, aut ab osse in plura frustra diffractio.* Quomodo enim cerebrum tali modo in nexu suo elementari salva etiam ipsius structura lethaliter possit lædi famosum illud a LITTRIO (f) communicatum exemplum luculenter evincit: Juvenis robustus ut evitaret rotæ supplicium, in carcere prono capite manibus post tergum rejectis tanta vi impegit in parietem validissimo cursu, ut illico conciderit mortuus, nullo verbo, vel clamore edito. Dum cadaver lustrabatur, illæsa calvaria reperta est, qua ferra discissa, etiam nullum omnino damnum reperiēbatur; sed encephalon non replebat exacte calvariae cavum, ut solet, & totius encephali substantia firmior & solidior adparebat, quam alias observatur. *Quanta enim*, ait Ill. HALLERUS (g), *mala ex sola commotione cerebri superveniant, res est notissima. Ipse vidi hominem, qui in subterraneum fornicem rectus pedibusque insistens per la-*

C 3

cu-

(b) Idem ibid. §. XIII. pag. 30. & 31.

(c) Ill. VAN SWIETEN. Comment. Tom. I. pag. 448. & 445.

(d) Ill. HALLERUS. L. c. sect. V. §. XII. pag. 127.

(e) De sedib. atque caus. morb. lib. 4. Epist. anat. med. LI. art. 10.

(f) Histoire de L'acad. Royal des sciens 1705. observ. anat. 12.

(g) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VIII.

cunat mendosum descenderat, subito nulla conspicua parte læsa intrinsecam pro lædendo encephalo solum requiri, illa ab HIPPOCRATE (b) relicta historia testatur. Pulcra illa Neræi filia æ levissima ab amica muliercula facta concussione cerebrum illæsa calvaria ita læsum habuit, ut fractis vasis effusi humores in fœtidum subrubellum ichorem degeneraverint. CELSUS (i) ait: Osse tecto integre manente, intus ex ictu venam aliquam in cerebri membrana ruptam aliquid sanguinis mittere. Numerosissima autem est historia medica demonstrans, a talibus concussionibus illæsa calvaria factis, tam encephali membranis, quam ipsissimis ejus flaminibus certas solum dispositiones affricari, quæ tarde, tradius, etiam tardissime in morbos erumpunt potissimum lethales. Ordine aliqua huc facientia adducam. Religiosa ab illo tempore, quo ceciderat in pavementum, continuo capitis dolore vexabatur; multo tempore post tandem delirans facta, dum se per fenestram præcipitem dat, moritur. Referato cranio tres excrementiæ schirrosæ colore subfuscæ ac crassitudinis nucis avellanæ, pedunculo satis longo piæ matri in ventriculis cerebri annexæ reperiiebantur (k). Alia existat historia (l): ubi post lapsum ex alto in cadavere invenitur lata fissura sex pollices longitudine superans, sed jam coalita; & dum in dura matre nullum vitium adparebat, totus lobus sinister cerebri erat suppuratus, dextro ejusdem lobo, & cerebello integerrimis CARDANUS (m) a lapsu ante quadraginta annos observavit ulcus in cerebro cum multa parte cerebri consumpta tardissime lethale. Sic legimus (n): virum violento, & continuo capitis dolore adfectum, postquam in hoc loco percussione
pas-

(h) Epid. lib. 2. text. 32. Chart. tom. IX. pag. 344.

(i) De medic. lib. 8. cap. 4.

(k) Histoire de L'acad. des scien. l'an. 1700.

(l) Ibid. hist. 56. & 57.

(m) l. cit. p. 48.

(n) Academ. Royal de chirurg. tom. I. remarq. sur les playes. obs. IX. pag. 314.

passus fuit, quam vix æstimatorat, dolor non obstantibus remediis exquisitissimis adhibitis ad mortem usque persistebat. Referato dein cranio tumor carcinomatofus ovum gallinaceum magnitudine æquans, in ipsa cerebri substantia reperiebatur. Nullum itaque potest esse dubium, schirrum illum lobi posterioris cerebri (§. VI.) descriptum a vehementi tolerata concussionem (confer §. I.) nec non a repetitis sæpius in illo ludi genere nisibus (confer §. IX.) causam suam prolegumenem habuisse: concludo itaque ill. MORGAGNI (o) verbis: *Quo autem modo vehementius percussi cranii particula concutiantur, concussæque vel majorem quam sua est, concussionem cerebro adferant; hujus autem concussio propriam, non magis invisibilem, quam teneram, intimam structuram, hujus fibras contendendo, laxando, contorquendo, comprimendo, complicando, lacerando, aut quavis alia ratione vitiando, inutilem necessariis muneribus reddat, conjecturas legere Bobnii poteris.* Conjecturæ nostræ robur inde non minuitur, vitium non in parte vehementioris allisionis, sed in remotiori, & alia situm fuisse. Parva privæ partis dispositio hic non solum accusari potuit, sed quod vehementia motus in cranio contrassuram faciendo efficit, poterit in molli encephali substantia contingere cum effectu in loco remoto efficaciori, quam in vicino. Quid etiam concussio cum fractura cranii in remoto cerebri loco possit, obvium, dum hæc seribo, mihi exemplum testatur: miles tumore manuum & pedum œdematoso a longo tempore vexatus, illo per aliquas jam septimanas evanescente, subito circa vesperam se male habet, latrinam petit, & ex illa resurgens subito retrorsum parte inferiori occipitis sinistra in scamni marginem acuminatum ruit, hocque in situ mortuus post aliquas horas reperitur. Cadaver ad referandum cranium mihi traditur, adstantium coronæ prædicebam, nos copiosissimam in ventriculis cerebri reperturos esse aquam, nec prognosin fefellit eventus; ventriculi aqua erant distentissimi, sed quod mirum magis, ossis occipitis infima portio prope foramen magnum ex parte

(o) l. cit. Lib. IV. Epist. anat. med. LI. art. 10.

parte sinistra in plura fuit diffracta frustra, cum interim pars cerebri ex adverso ei obposita plurimo sanguine in lobo videlicet anteriore hemisphærii dextri effuso esset tincta. Mirum sane, os mole carniū ibi protectum, fuisse ruptum, & non improbabilis conjectura est, vi ejusdem concussionis ex adverso effusionem fuisse natam, mortemque huic concussioni potissimum attribui debere, cum aquæ forte vertiginem solum concitarint tardius sine hoc infelici accidente lethalem. Cutis fracturæ extrinsecus respondens plurimum erat sugillata, & tumens.

§. XII.

Expiscati jam causas remotas, ut in praximas inquiremus, ordo requirit. Adtendendo vero ad illa, quæ egregie monet Ill. GAUBIUS (a): *Quin remota, solo gradu augescens, ut tandem in morbum abeat, eadem & proxima evadit.* Tantam omnino cranii cladem in disposito (conf. IX. & X.) cranio pededentim, ac tractu temporis nasci potuisse, sine ulla etiam alia adveniente causa proxima, eo minus inficiabimur, si paulo exactius GARELLII opinionem rimemur, quam ill. MORAGNUS (b) ita exponit: *Ceterum in ea opinione erat Garellius, violatas compressasve ictuum occasione arteriolas, quæ non modo inter cranii tabulas, sed & intra ossa sint, dilatari, & in aneurisma distendi, & cariem vel priusquam rumpantur, ut ad sita ossibus aneurismata solent, vel rupta parere.* Vasa calvariæ sic distenta, & aneurismatica facta fuisse in illa Tulpii (c) observatione, non improbabilis conjectura est, ubi homini sclopeto in occipite icto, licet calvaria nullas rimas egisset, ob gravissima symptomata trepanum adplicabatur, & dum terebram in capite circumageret chirurgus, eruperunt per integrum os innumeræ sanguinis guttulæ, roris instar universam calvariam cooperientes, quibus spongia aliquoties deterfis, continuo novæ repululabant. Sane omnes (§. X.) tardæ post ictus supervenientis cariei

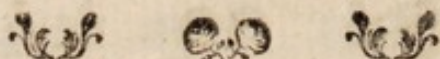
(a) Instit. pathol. §. 60.

(b) L. c. lib. IV. Epist. anat. LII art. 39.

(c) Observ. med. Lib. I. cap. II.

cariei casus causam suam proximam in protracto agnoscent tempore, ut hinc calvaria commota pededentim in talem morbum erumperet. Solus itaque Reichardi in parietem impulsus (conf. §. I.) abunde suffecisset ad tardum ipsi procreandum morbum; licet interim etiam pancreatice valeret. Valuit enim ita etiam, qui poculo stanneo percussus (confer §. X.) post decimum primum mensem vertigine correptus concidit, & obiit, cum in ictus loco os plane putridum, foetidumque habuerit. Quantum evidentius igitur Reichardo ad similem cladem disposito, imo rudimentis futuræ cariei jam forte in ejus calvaria incipientibus imminerebat periculum, dum gonorrhœa virulenta condylomatibus stipata plecteretur. Conf. §. I. *In Syphiliticis enim ait ill. ASTRUC (d), ossa carie frequenter infestantur, ideo quod acrior, & virulenta a lymphæ, medullæ, quæ in ossium substantiam alte imbibitur, in exostosi, supperostosi, & periostii medullæ interioris vitiiis, lamellarum ossæarum nexum ita relaxet, superficiem ita erodat, soliditatem ita pessumdet, ut ossa cribri instar foraminulenta, multifariam erosa, & soluto partium nexu ruinosa carie tandem corruant, & dilabantur.* Hinc si non omnino, potissimum saltem huic malo stragem illam cranii adscribendam esse, certum est. Si præterea vitia determinata hujus cranii penitus perlustremus, videmus illa evidentissime illis in locis posita (conf. §. II. & III.), quæ a concussione potissimum (conf. §. IX.) ex lege motuum debebant debilitari. Considerando præterea (a §. II. ad §. I.), quomodo certis in locis solum cranii lamina extima læsa, aliis in locis ipsa diploïtica profunde consumpta fuerit, aliis iterum in locis extima cum diploïtica & vitrea consumpta, ipsaque calvaria perforata fuerint, quomodo alibi tota diploïtica, integra manente & extima & vitrea, consumpta videbatur, lamina solum extrinseca declivior facta, intrinsecæque quasi immediate adglutinata; quomodo iterum a carie circum circa rodente aliqua loca illæsa manserint, insulæ instar protuberantia, quomodo demum aliquibus in locis cavis profundas quidem in osse radices egerit sed non latas, aream circularem emetientes, ap-
D pri,

(d) l. c. lib. IV. cap. III. §. V. N. V. pag. 352.

prime tunc casui nostro adplicare poterimus Ill. ASTRUC (e) sequentia huc maxime facientia verba : *Ceterum cariem qualemunque modo universalem fore in toto osse, si antecedens vitium generale; modo vero particularem, & in peculiari ossis loco, si vitium particulare fuerit; modo externam & superficiariam, si externa tantum pars ossis ab exostosi exteriori, vel periostii inflammatione; modo internam, si interior ossis cavitas ab indurata, & putrescente medulla labefiat; modo demum internam simul & externam, & totam ossis soliditatem pessumdaturam, si exterior caries cum interiore in eodem loco concurrat, vel quod frequentius est, si interior ad exteriorem usque ossis faciem, aut exterior ad interiorum usque ossis cavitatem extendatur, modo aream circularem occupaturam.*

§. XIII.

Sed sub cicatrice in fronte pollicem in longo & lato circiter æquante tanta & tam lata ossis coronalis (conf. §. II.) recondita strages, sub linearibus, & non nihil oblongis ossium bregmatis circa futuram sagittalem cicatricibus tam profundum, & ad futuram lambdoideam, atque os bregmatis dextrum proserpens vitium (conf. §. III.) sub nullo etiam in osse bregmatis sinistro minimo in cute extrinsecus adparente vestigio triangularis, & huc illuc perforans læsio (conf. eund. §, & §. IV.) circularis illa in osse frontali prope futuram coronalem sat profunda area (conf. §. II.) Hæ, inquam, omnes in ossea substantia pericranio, & integumentis, ipsaque dura membrana illæsis, strages adeo insignes, atque notabiles, quod ingenium torqueat, omnino habent. Satis analoga est nostræ BONNETTI observatio (a): dum quidam gravedine capitis adiciebatur, tandem subito in cataphoram lethalem incidebat. Patefacto defuncti capite reperitur os frontis carie confectum, aliqua tantum ex parte, cerebro salvo, ac ejus integumentis integris. Dum similem nostræ historiam ex FABRICIO HILDANO adfert BONNETTUS (b), ubi præ-

(e) L. ant. cit.

(a) Lib. I. sect. I. ex C. V. Schneid. de affect. cap. soporos.

(b) Anatonom. Pract. lib. I. sect. I. pag. 56. in append.

præterea ulcus inveniebatur ad duram meningem usque penetrans, sine ullis gravioribus symptomatibus stipatum. FABRICIUM HILDANUM id satis mirari non potuisse, ex illis satis adparet, quæ huic casui ita subjungit (c): *Ex hac historia singulare venit problema; nimirum cur materia illa acris in ipso capite collecta, potius cranium corpus solidum ac durissimum, quam duram meningem exquisitissimo sensu præditam eroderit, neque graviora symptomata induxerit.* Neque minus mirabatur idem (d), abfuisse læsæ medullæ spinalis signa in eo, qui hanc plane denudatam, & non nisi membrana sua coopertam habebat, cum tria vertebrarum thoracis corpora abstulisset caries. Sic legimus apud cl. PETITUM (e), Periosteum in plurimis corporis locis integre solutum fuisse ab ossibus, atque Periostio hæsisse lympham fuscam, vel & nigricantem foetoris intolerabilis. Sic ALEXANDER CAMERARIUS tumores membrana cinctos (f) invenit, sub quibus in Rachitico puero os humeri, & femoris certæ partes sic absumptæ fuerant, ut in materiem abierint fluidam, minime foetidam, albam, grumoso lacti haud ab similem, quam propterea albam ossium cariem ipse nominabat. Ossa in ætate proVectioribus aliquando præter naturam ita molliori & cerea, atque fragilia fieri, ut quasi liquata diffuant, propria experientia in osse dextro innominato viri cujusdam (g) compertum est. In crure illo quod ob cariem amputatum ad HALLERUM adlatum est, Periosteum ait ill. AUCTOR (h), *fibula integrum fuit, sub periosteo vero non mutato os naturam exuerat, carneum nunc omnino, aut molli cartilaginis simile; casei vero solidioris more scissile, tumensque intus foetido ulcere erodum.* Cum vetulæ caries venerea tantum de sinistro osse syncipitis & proximo frontis absumpserat, ut

D 2

per

(c) Cent. 2. Observ. 69.

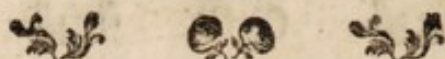
(d) Uti apud ill. MORGAGNUM Cent. 5. observ. 86. legimus Epist. LVIII. art. 12.

(e) Traites des maladies des os. Tom. II. pag. 369.

(f) Act. nat. cur. Tom. I. observ. 15. & tom. 5. observ. 3. observ. 53.

(g) Act. Erudit. L. A. 1751. mens. Sept. part. 2.

(h) Opusc. Patholog. obs. 54. pag. 138.

per foramen digitorum transversorum quoque trium cerebrum pateret; ipsius autem membrana cerebri nitida, & pura conspiciebatur, subjungit ill. MORGAGNUS (i), *Itaque satis mirari non poteram, quomodo humor, qui os exedere potuisset, membranam illam nullo modo violasset.* Hoc itaque tum supra collatis, tum multis similibus exemplis convictus, pulcerrime idem ill. AUCTOR concludit: *Et sane mirabiliora hæc sunt, quam impositos musculos aut integumenta aliquando ab humore non offendi, qui subjecta ossa extra, intusque perodit, nullo exterius sive tumore, sive colore prodente se noxa: Quæ res incautos amatores misere decipit, sub corporis pulcritudine nusquam ne leviter quidem deformata cariem vel gravissimam latere posse ignorantes.*

§. XIV.

Ad particularis phænomeni rationem reddendam alii fulminis exemplo cum BENIVENIO (a) utuntur, quod aurum illæsis oculis liquat; alii experimenta chemica in subsidium vocant, similitudine utentes aquæ stygiæ, quod ferrum videlicet rodit, sebum non attingit, in hoc potissimum ill. ASRUE (b) sequentes, qui dicit: *Pari modo ac solent ferrum, & æs ab aqua stygia penitus dissolvi, qua tamen mollior cera ne quidem attingitur.* Utrasque rationes ponderans ill. MORGAGNUS (c) concludit: *Tu vel aliud quid cominiscaris oportet, vel hos sequaris.* Si phænomeni autem rationem in ipsa veneni venerei natura velimus quærere, eundem ill. AUCTOREM experientia contra nos habebimus militantem, qui meninges jam læsas, jam non læsas, tam in carie venerea, quam non venerea non solum ipse observavit, sed & observationibus propriis robur addit inconcussum testimonio fide dignissimorum auctorum (d). Licet itaque generice loquendo caries se-

cun-

(i) l. antec. cit.

(a) De abdit. &c. morb. caus. c. 18.

(b) L. c. lib. IV. capit. III. §. V. p. 352.

(c) L. c. lib. IV. Epist. LVIII. art. 12.

(d) Ibid.

cundum ill. VAN SWIETEN (e), ossis ponat corruptelam illam, qua in pulverem fatiscit, & specillo exploratum non resistit amplius, pessimumque ossium vitium sit caries, totalem fere eorundem corruptelam indicans, aut erosionem: experientia tamen teste hujus corruptelæ malignitatem observamus sæpius maximam, minorem, minimam, ac non raro vix aliquam. Sicuti enim teste ill. HALLERO (f), multiplex causa est, quæ passim fecit, ut omnia in corpore humano ossa, & puerorum, & adultorum hominum vario gradu in mollem naturam redierint scissilem, parenchymatis hepatici similem, denique cartilagineam; ita & multiplex causa est, quæ jam benignam, jam atrocem, jam stygiam, jam liquantem solum, & in ossibus limitatam, jam & nec illis, nec integumentis parcentem cariem producit; imo in ipso osse corrupto ad certas solum partes illud constituentes determinatas corruptelam, aut si mavis, destructionem limitari, quis inficiabitur? In hydrocephalo destructa, resoluta, & resorpta parte terrea, vasa, & ossium cellulosum ita tantum remanent, ut ossa fiant mollia, & pellucida; sic enim ossificatione destructa flexile observabatur cranium præter fibras osseas per membranam sparsas (g). Caries venerea sæpiissime illi toti succo ossium, eorumque terræ calcareæ ita est inimica, ut reliquis in os penetrantibus partibus parcat, has solum lædens, destruens, auferens. *Contingit enim*, ait ill. ASTRUC (h): *ossa eo pacto emollescere, quotiescunque humor virulentus, quo imbuuntur, solito quidem acrior, mitior tamen, quam in carie, caute dissolvit, quidquid duri, solidi, ac vere ossei inest ossibus. Ceteras vero partes illasas dimittit, tendineas, membranosas, vesiculosas, & vasculosas, quæ interpositæ sunt.* Hujus itaque phænomeni rationem quo magis scrupulose quærebat ill. MOR-GAGNUS (i), eo pluribus videbatur intrinseci difficultatibus,

D 3

ut

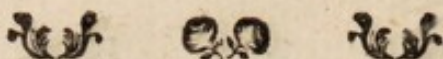
(e) L. c. Tom. I. pag. 915.

(f) L. c. Tom. VIII. pag. 321. & 322.

(g) Memoires des savans Etrang. IV. pag. 463.

(h) L. c. lib. IV. cap. III. §. V. n. V. pag. 353.

(i) L. sup. cit.

ut hinc satis generice statuatur, a certa quadam Ichoris, aut corporum natura, & dispositione rem omnino mirabilem esse repetendam.

§. XV.

Pensitando illa, quæ apud ill. HALLERUM (a) legimus : *sed omni procul dubio tempore ossi sua materia, sua musculo membrana fuit* ; eo facilius ill. MORGAGNO (b) adstipulabimur, qui FABRICII, verbis utens de simili particularis cariei casu ait : *Ut evidens esset, acrem illum, & corrodentem humorem fuisse contrarium naturæ ossis capitis nequaquam membranae subjæctæ.* Phænomeni itaque explicatio esset facillima, si acrem illum humorem vi principiorum constituentium ita characterisare possemus, ut absolute ossi inimicus, & membranae amicus demonstraretur. Ea vero hominum cum sit conquerente ill. HALLERO (c) infelicitas, ut omnis ultima rerum physicarum historia parum firma sit, & rerum gestarum memoratrix in mythicos fines terminetur, scrutinium illud maximis premi difficultatibus, nemo inficiabitur. Audendum tamen aliquid, & videndum, utrum sollicita ratio fideli experientia adjuncta invitæ naturæ arcanum eripere non posset. Cum omnibus ossibus commune sit gelu esse in principio (d), operæ pretium erit, prius analyti exacta in illud inquirere ad eruenda ejus phænomena in ossibus contingentia, live sana, live morbosa fuerint. Est autem illud gelu materies apta producendo ossi, utpote constituens mixtum ex terra calcarea, & glutine fluxiliore. Hoc itaque mixtum, quod unum continuum gluten videbatur, cellulis, laminis, lineis, vasis eminentibus sensim distinguitur, in cartilagine punctum subnascitur, quod postquam vasa rubra accepit, in ossis abit additamentum (e). Efficacior enim motus vasorum gluten mollius concutiendo, & fluxi-

(a) L. c. Tom. IV. L. X. S. VII. p. 271.

(b) L. c. lib. IV. Epist. LVIII. art. 12.

(c) L. c. Tom. III. pag. 176.

(d) Conf. ill. HALLERUM. Tom. VIII. L. XXIX. S. IV. pag. 335.

(e) Idem Tom. VIII. lib. XXIX. sect. II. §. XXVII. pag. 146.

fluxiliore portione privando illud tenacius reddit, ita quidem, ut illud gluten ossium generice cum omni glutine, utpote composito ex aqua cum oleo per vitam animale in toto conveniat; específicas nihilo minus habeat dotes ab omni alio partium glutine alienas: *sed peculiariter*, ait ill. HALLERUS (f), *in ossibus gluten sui generis plurima demonstrant*, propriamque sententiam ibidem multa magnorum virorum auctoritate roborat. Diameter autem vasorum major, cum terram adferat copiosiore ex privo glutine, multa terra ebrio concrementum fit osseum, utpote in modulum primogeni archetypi effusum, quod hic principem suam firmitatis causam inter duas membranas a natura ossea alienas in adtractione partium terrearum habet, uti illam ex simili causa cum calculus humanus, tum cochlearum aquaticarum, & ostrocadermarum testæ mediis in aquis acquirunt. Intermedium gluten, ne atomi terrei se immediate tangant, duritiem lapideam arcet, sed vi privæ naturæ ita contactuum superficies multiplicat, ut cohæsiō omni alia corporis humani firmior evadat, qua in contactuum superficie multiplicanda aer vi virium vitalium subtilissime divisus, glutinique intricatus, si non omnem, saltem magnam an non poterit conferre symbolam? An hæc forte ratio est, cur, quo durius sit corpus, eo majorem in analysi, aeris quantitatem largiatur? Hæ autem illius gelu in osseam naturam metamorphoses cum pededentim fiant; ideo etiam inter primum illud osseum rudimentum, & os ipsum ob conditiones perpetuo mutatas naturam observamus variam; hinc videmus (conf. cl. BERTIN) (g), ex glutine cartilaginem, & ex ea os nasci. Hujus materiei osseæ gradationes adhuc exactius determinat ill. HALLERUS (h), dum illam primo *caseosam*, deinde *callosam*, dein *coriaceam*, demum *osseam* nuncupat. Liquamen cum igitur ossa quondam fuerint; quid impedit, quod redeuntibus iisdem conditionibus membranis inter-

(f) L. c. Tom. VIII. pag. 316.

(g) Tom. I. pag. 253.

(h) L. c. Tom. VIII. pag. 316.

termedia in idem redeant. Sufficiet, ut gluten eandem fluxilitatem recuperet; tunc nexu firmiore soluta, mollia, flexilia fient ossa, & fluxilitas gradu aucta osseam materiem ita liquabit, ut nunc terra nexu soluta, & glutine aquoso mersa una cum illo, vasa meningum bibula subeat, uti nuper per exhalantia illuc deportabatur. Ossa igitur illæsis involucribus sic consumi posse, uti rationi, sic experientiæ omnino consentaneum est. Ait enim ill. HALLERUS (i), *Ossa pressione humida mollescent. Frequentissimum est, qua parte fungus aut tumor aliquis os proximum cranii, aut aliud os comprimit; ea sede id os etiam in adulto homine mollescere.* Fungi ex substantia corticali enati, & duræ membranæ firmiter adnexi, os ipsis correspondens ita mutaverant, ut folium papyraceum vix tenuitate æquaret (k): imo osseam substantiam perfecte consumi, ossa in hydrocephalo (conf. §. anteced.) omnino membranacea pellucida testantur.

§. XVI.

Uti jam ex simplici ossium resolutione innocua eorumdem consumptio illæsis membranis concipi; ita & verior ossium caries eorum periostio nihilo minus parcens principiis physico chemicis demonstrari potest. Cum enim id gluten, quod futurum os faciat, de intimo osse provenire demonstret cl. TENON (a), & teste ill. HALLERO (b) manifestum sit, ex intima ossis natura, non ex periostio novum os regenerari, vitium in osse innocuo prius periosteo omnino concipere poterimus. Ill. VAN SWIETEN ait (c): *Sive pericranio laeso destructa fuerint vasa ad os tendentia, sive ossis ipsius lesione vasa inter ejus lamellas ex pericranio dispersa, vel & illa, quæ per singularia foramina externe cranii tabulæ insculpta ad diploen pergunt, fuerint de-*

(i) Ibid.

(k) Memoires de l'Academie Royal de Chirurgie. Tom. I. pag. 227. & 228.

(a) Memoires de l'Acad. de sciences 1758. pag. 412.

(b) L. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. XXXIV. pag. 351.

(c) Tom. I. pag. 420.

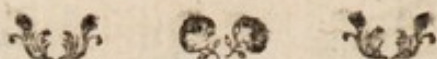
destruēta, effectus erit idem, nempe mors partis, vasis vitalibus humores adducentibus, & reducentibus orbata. Hinc eo evidentius patet, in osmium natura intrinseca læsionem locum habere potuisse illæis illorum involucris, salvisque per illa distributis, & tandem penetrantibus vasorum truncis, ipsorum ramificationibus solum in illa demum substantia adfectis. Sicuti itaque rubia tinctorum prius per hos periostrii truncos circulare debet, & os solum tingit, imo in hoc ipso ejus pariculis terreis unice fit amicum; ita & cum torrente sanguineo determinatæ particulæ possunt fluere, quæ osmium glutini, ejusque terræ penitus nubunt. Quo autem ex connubio mixtio terræ cum glutine ita potest alterari, ut in liquamen abeant. Malum venereum ad hoc apprime aptum esse, superius modo (conf. §. XIV.) evictum fuit. Si jam cum ill. HALLERO (d) perpendamus, ex decem diversis conditionibus 1023 humorum genera posse combinari, & ad varias condiciones, quæ in Reichardi morbo occurrunt, reflectamus, concursum caussarum in cranio multiplicem fuisse, indeque adfectionis genus particulare nasci debuisse, facile dijudicabimus. Ut autem particulare illud adfectionis genus dignoscatur, oportet memorem esse illorum, quæ tam egregie ill. GAUBIUS (e) monet: *Ut causa morbi recte cognoscatur, oportet eam resolvere in simplices, ex quibus composita est, potestates, harumque singulas primo; dein omnes conjunctas, quid seorsim, quid simul valeant, examinare.* Considerando igitur primo osseam substantiam a concussione in elementari nexu fuisse debilitatam (conf. §. IX), vasa intra illa distributa potuisse debilitari simul; hinc facile facta esse aneyrismatica, quæ solâ ex mente GARELLII (conf. §. XII) ad cariem ossis producendam sufficiunt, vel eorum aliqua fuisse rupta, quæ mortem causant, & in ossa humores effundunt, utpote stagnantes, facile mora in ejus substantia corrumpendos. Si osmium gelatinam seu gluten cum ill. DU HAMEL (f) perpendamus esse indolis alkali-

E
linæ,

(d) L. c. Tom. III. pag. 176.

(e) Instit. patholog. §. 71.

(f) Exploit. II. pag. 21.

linæ, & putrescibilis; si consideremus cum ill. GEOFFROI (g), hoc sub alembicum positum subiecto igne dare salem volatilem alkalinum, & quomodo gelatina a PAPINO (b) parata abeat in caseum mollem, putridum, verminantem, forte ante congressum impurum in tali, vi propriæ naturæ putredini favente, & disposita substantia ob prægressas modo causas insensibilissima futuræ cariei jam nata rudimenta non immerito suspicabimur. His tandem superveniens malum venereum scintillam sub cineribus laticantem tandem in flammam mutavit, veramque produxit ossis cariem. Virus enim venereum, ait FERNELIUS (i), in ossium substantiam per tenues quasi tubos sese inferens illa diffundit, dilatatque in tumorem, quæ tandem carie consumpta putrescunt. Sed & idem virus tamen vi determinatæ naturæ poterit esse magis, minusque malignum; hoc etiam sæpius observante ill. ASTRUC (confer. §. XIV.). Privum, & benignum simul sane fuit illud consumptionis genus, ubi in carie & in spina ventosa ill. HALLERUS (k) vidit ossa ita emollita, ut in cartilaginis naturam degeneraverint, cultroque potuerint dissecari. Sic & particularis genii caries erat illa, ubi in loco fracturæ ossa consumpta, & emollita fuerunt (l), & similis naturæ fuisse videtur illa, ubi ex ictu subsecuta gangræna femur totum carnosum fecit. Hacce jam præsentē rerum circumstantia administratur mercurius, qui veneni vires vi sua antitoda infringit; sed dum in loco subcarioso venenum destruit, aut mutat, cariem jam conceptam non arcet, quin forte promovet; Mercurium enim legimus (m), collum ipsum ita molivisse, ut os a fractura male sanatum potuerit extendi. Sicuti itaque in his, ut ait ill. GAUBIUS (n), quæ ita morbum antecesserunt, ut credibile sit ad illius generationem aliquid contulisse, five

(g) Memoires de l'Acad. 1732.

(b) PAPIN. contin. du digest. pag. 64.

(i) Lib. de abditis cap. 4.

(k) Ill. HALLERUS Tom. VIII. pag. 321.

(l) Vid. Collect. Hannover. observ. IX.

(m) De Hollandz maat chaapp. Tom. III. pag. 168.

(n) L. c. §. 72.

sive eadem pridem in homine exstiterint, sive pridem aut nuper a foris accesserint, vires continentur, quarum confluxione caussa morbi nascitur, ut adeo huius originem rite consideratam declarent; ita & confluxu conditionum mox memoratarum, & Reichardo propriarum naturam particularis cariei explanandam esse censeo. Si enim rimemur, singulas illas condiciones ad cariem producendam suffecisse, unam vero principalem, videlicet veneream illam vi mercurii fuisse suffocatam; quin tamen caries, quam ante acuebat, sisteretur, sed potius ob vim qua valet Mercurius in liquando callo promoveretur, tum etiam facile eruere poterimus, mercurium in ossibus ita adfectis veneni venerei acrimoniam temperasse; solutam vero substantiam osseam magis liquando disposuisse, ut a sanis meningum in ossa penetrantibus ramificationibus resorpta, massa humorum tradita per vias naturæ excretorias eliminaretur; Experientiam enim habemus testem, quod in osse carioso laminæ osseæ vere sæpius solvantur (o): sic autem solutam substantiam osseam resorberi eo facilius posse, inde patet, quod vasa in ossium substantiam penetrantia vi privæ diametri materiem terream solum illuc deportare possint, in cartilaginem ob vasorum angustiam rarissime deponendam: Analogia hinc etiam suadet, vasa cranii venosa esse in debita proportionem diametrorum cum suis arteriis. Sicuti igitur superfluum terram in statu sano, ne os in immensum increseat, vasa venosa continuo reducant: ita & substantiam ossis liquatam, ut resorbeant, quid impedit?

§. XVII.

Hoc ratiocinium, utut speciosum videtur, experientia est suffultum. Ill. MORAND (a), in urina feminæ sic dictæ *Subiot* tum præsertim temporis magnam substantiæ cre-

E 2

taceæ

(o) Herissant Memoires de l'Acad. Roy. de scien. l'an. 1758. pag. 430.

(a) Memoires de l'Acad. de sciences 1758. pag. 426.

taceæ quantitatem invenit, cum ejus ossa sensibilem valde paterentur decompositionem. Adhuc exactius rem determinat illud cl. HERISSANT (b) experimentum, ubi in urina filiæ ex malo venereo exostosi femoris, & carie tibiæ laborantis præter ordinariam terram in acido insolubilem, aliam cretaceam quantitate satis insignem solubilem deprehenderit. Quando igitur in spina ventosa, dum pessima in intimis ossium penetralibus est recondita strages; corpus vero largissima quantitate tenuis liquidi, in quo vis penetrabilissima detergens, vel putredini quam maxime resistens adest, fit potum, atque pastum, & accelerato motu fertur per vasa, ejusque efficacia determinatur ad partem adfectam: *Magna tunc spes est*, ait ill. VAN SWIETEN (c), *solo liquido per vasa vitalia in ossis substantia, & medulla nondum penitus destructa herentia delato ad locum adfectum putredinem sisti posse, corrupta separari a vivis, & sanis, dilui oleum illud medullosum, venulisque bibulis resorberi, atque per urinae, vel sudoris vias expelli.* Quare mercurius acrimoniæ venereæ antitodum, simulque solutionem inceptam promovens non simili ratione ossibus cranii ex contagio venereo liquatis mederi poterit? Tandem his omnibus circumstantiis si jungamus locum, in quo mali sedes est, clausum, nullo vulnere exteriori aëri externo patulum, iterum conditionem inveniemus, quæ cariem illam osseam magis benignam faciat. Sine aëris enim externi accessione, ait ill. QUESNAY (d), motus spontanei difficillime in corpore aliquo producantur, & ratione valde imperfecta; aer quidem intrinsecus vinculo suo solutus putrefactionem generabit aliquam, prout in intimis penetralibus loca inveniet ad cedendum plus minusve idonea, & hac in proportionem corruptelæ effectus erunt aut debiliores, aut efficaciores, potissimum tamen locis vicinis innocui. Sic infans mortuus in utero matris reclusus, & in putrilaginem abiens illi sæpissime
non

(b) ibid. pag. 427.

(c) l. c. Tom. I. pag. 922.

(d) Memoires de l'Acad. Roy. de chirurg. Tom. I. pag. 57.

non est nocivus. Sic observante ill. BUCHNER (e), placenta valde putrida infanti erat innocua; sic notante ill. SCHENKIO (f), mola putridæ dissolutioni proxima infantem eodem utero reclusum minime lædebat. Et sane si cum ill. QUESNAY ritemur, quomodo in succis chylofis, gelatinosis, oleosis sapius furda obtinere possit fermentatio, quæ tandem stipatur putrefactione imperfecta non nihil supra fermentationem dominante, ex quibus mixtum depravationis genus, explicatu difficile producat, quod in suppurationem virulentæ, corrosionis, & foetoris incapacem degenerat; tunc uti ill. Auctor (g) hoc fermentationis, & putrefactionis imperfectæ productum, utut in saniem abeat, vicinæ suæ innocuum dicit, quatenus vis vasorum vicinorum vitalis illo corruptelæ gradu major sit; hincque nec partibus vicinis solidis, vi vitali, & libera circulatione ditatis, nec fluidis, his in canalibus contentis ullum immineat periculum, aut detrimentum, ita quid impedit, ut illam REICHARDI cariem in loco recluso, in substantia oleo, & gelatina ossea divite tali putrefactioni similem judicemus, quæ uti in osse stygius victor est, ita meninges, ipsumque pericranium sibi resistentes experiatur? Hanc corruptelam virulentam non fuisse, integritas per omnem stragis tractum pericranii testatur, quæ tamen membrana brevi inflammatur, & gangrænescit, qui finis membranarum est frequentissimus. Hanc vero integritatem tunc eo minus mirabimur, si penitemus certam cariei naturam non solum membranis parcere, sed & illas ita mutare posse, ut indolentes & duræ evadant. Sic a carie cranii duram meningem indolentem, & quidem duriores factam fuisse constat (h). Et si quis inferat; pericranium sub ipsa cute una cum ipso osse fuisse per omnem tractum consumptum, rationem & experientiam iterum habebit contrarias; læsum enim pericranium, & cellulosa cutis consumpta faciunt eam de-

E 3

pres-

(e) Miscel. physico-med. pag. 64.

(f) Lib. I. observ. 3.

(g) l. c. pag. 80.

(h) BLANCARD chirurg. pag. 592.

pressam, ob firmiorem ad os nexum, simulque cavam: frons autem erat æquabilissima cute (conf. §. I.) cincta.

§. XVIII.

Si ad illa, quæ in stragis ostiographia (confer. §. II. III. IV, V.) sollicite descripsi, attendamus; patebit cranii corruptelam fuisse quidem magnam, sed in ipso ejus tractu stragem fuisse plus minusve ferocem, sæviensque malum vestigia reliquisse hic aliqua, alibi notabiliora, & in certis locis maxima. Profundissima enim erat excavatio, quæ ad arcum superficialem dextrum (confer §. II.) descenderat (a), dum interim illa, quæ per ossis frontalis partem sinistram excurreret, esset satis superficialis (b), & admiratione sane dignum est, quod in medio illius impressionis digitalis profunde protuberans insula (conf. §. IV.) ex lamellæ extimæ diploiticæque substantiæ portionibus integerrimis constituta mediis in ruinis illæsa manserit (c), cum tamen mox illam sequeretur spatium, quod omnem ossis substantiam ita consumpserat, ut residuum cribrum diceres ex tenuissimo papyro factum (d). Sic & in vestigii parte inferiore (confer §. II.) portio ossis integra inter consumptionis antiquæ rudera stetit solitaria (e); profundum etiam erat a carie relictum vestigium, quod locum futuræ sagittalis occupabat (f), & superficialiter solum mox idem excurrerat per os parietale dextrum (g), inferius vero magnum illud cavum secundum longitudinem ita pergebat in latum tam parum se extendendo, ut sulcum referret (h), qui prope futuram lamdoideam in latiore iterum, sed satis superficialem se expanderet consumptionem (conf. §. III.) (i). Adeo autem in determinatis partibus sæviebat malum, ut omnem ossis substantiam terebraret, quod sat insignia in media ossis frontalis strage reperta foramina (conf. §. IV. (k), & triangularia illa in osse bregmatis sinistro con-

(a) vid. Fig. I. lit. F. (b) ibid. lit. B. (c) ibid. lit. c. (d) ibid. lit. dd. (e) ibid. lit. a. (f) vid. Fig. II. lit. aa. (g) ibid. lit. bb. (h) ibid. lit. d. (i) ibid. lit. e. (k) vid. Fig. I. lit. bb.

confer. §. V. (l) testantur. Cum igitur generalis illius claudis in cranium sævientis causas §§. anteced. allegaverim multas, conjunctas & ob varium concursum ad cariei benignioris indolis speciem producendam aptas, oportebit & his particularibus effectibus easdem quidem applicare causas, sed considerando simul earum confluxum fuisse vel majorem, vel aliquas in confluxu fuisse efficaciores, vel his aliquas se junxisse condiciones, quæ in aliis cariei locis abessent, vel ipsa loca utpote magis disposita hinc minus resistantia, a causa generica fuisse severius tractata, & efficacius consumpta. Sic etiam, uti apud ill. MORGAGNUM legimus (m) : mortuæ mulieris veneræ ossa innominata, femoris tibiarum, & quæ cranii fornicem efficiunt, flexibilia, superficie autem spongiosa erant, ad medullam vero, quibusdam locis cariota: ita in osse emollito (confer. §. XIII.) intus foetidum ulcus fuit; vere itaque Ill. ASTRUC dixit (n) : *carie ossa tentantur externa, quæ superficiem, interna, quæ medullam, universali, quæ totam ossis compagem labefactat.* Idem itaque de differentiis his cariei effectibus dicere possumus, quod de differenti secretionis ob confluxum diversarum causarum pulchre ill. HALLERUS ita statuit (o) : *hec omnia præterea variis modis inter se conjungi & combinari possunt. Neque ideo NATURÆ divitias exhausserimus, cum in fabrica intima multa latere possunt, quæ æternum nos sint fugitura.* Insulæ vero illæ protuberantes, & Calvariarum portiones integerrimæ vi structuræ suæ intimæ, nulla forte causa prædisponente debilitatæ salvæ manserunt similes illi, qui scuto tela numerosa arcet, & salvus e prælio evadit focus circum circa occisus.

S. XIX.

(l) vid. Fig. II. lit. II.

(m) l. c. lib. IV. de morb. chirurg. epist. anat. med. LVIII. art. 4.

(n) l. c. lib. IV. cap. I. N. V. pag. 335.

(o) l. c. Tom. II. lib. VII. sect. I. pag. 423.

§. XIX.

Sed quod in ipsa strage ossis frontalis latissima loca fuerint sat insignia, quæ extimam declivem solum, & reliquo ossi non paralellam laminam, cæterum integerrimam exhibuerint (a), qualem destructionis speciem etiam triangulare illud ossis parietalis sinistri declive exhibuit spatium (b), hoc inquam phænomenon difficilioris videtur esse indagatio- nis. Difficile hoc scrutinium multum facilitari credo, si consideremus virus venereum succo medullari diploïtico appri- me affine esse; hinc illum ita mutare posse, ut jam vi hu- jus veneni, quod teste ill. ASTRUC (c), de natura acida mul- tum participat, uti antea solum a fibris osseis duritiem ar- cebat nimiam, jam terram fibras substantiæ diploïticæ incru- stantem extrahat, ipsamque membranaceam reddat: *uti enim glutine educito firmitatem ossibus tollimus*, ait ill. HALLERUS (d), *ita educita terra calcaria; sepe id aceto tentavi, vidique ossa in eo acore celeriter mollescere*. Tunc etiam conceptu erit facile in- ter binas cranii laminas potuisse aut consumi aut debilitari substantiam, ut sustinenda lamina extima impar esset, illa- que declivior evaderet. Confluxus enim caussarum uti ge- nerice potuit cariem producere specie innocuam (conf. §. XVII.), quæ ob varias circumstantias hic magis illic profun- dius alibi solum latius roderet (conf. §. anteced.); cur non ea- dem caries per aliquem tractum emolliret substantiam diploi- ticam extima ipsaque cranii vitrea illæsis, quæ sibi hac ra- tione, vel propiores, aut etiam contiguæ factæ necessario debent apparere decliviores, utpote extra situm paralellum cum substantia ossis illæsa devenientes. Uti hoc ratiocinium ipsa illa REICHARDI historia est suffultum, sic & robur ac- quirat testimonio ill. ASTRUC, dum ait (e): *Constat quoque observatione, ossa seminio venereo, quo alte imbuuntur, aliquando ita mol-*

(a) vid. Fig. I. lit. hhh.

(b) vid. Fig. II. litt. iiii.

(c) l. c. lib. IV. cap. II. pag. 337.

(d) l. c. Tom. VIII.

(e) l. c. lib. IV. cap. I. pag. 335.

mollescere, ut cera instar inflecti, & comprimi, & in angustius spatium redigi possint. Non semper enim perfecte ossa erodi & destrui, sed potissimum decomponi, egregie evincit ill. HERRISSANT (f), & dum hanc decompositionem in *insensibilem*, & *sensibilem* dividat, sensibilem vero experientia ductus in decompositione *volumine auctam*, aut *imminutam* subdividat, ultimam illam aliquibus in locis cariei a nobis descriptæ locum habuisse omnino invenimus; decompositio enim sensibilis per diminutionem definiente eodem ill. AUCTORE fit, *ubi parenchyma cartilagineum & alia ossium substantie fere in nihilum reducuntur, vel eodem tempore extinguuntur, dum materies cretacea fugit.* Rem experimento comprobat (g) delineando maxillam inferiorem lenis, quæ utut priorem architypum conservaverat, ita tamen contracta & imminuta fuit, ut faciem senis, dum viveret, incompendium contraxerit. Sic etiam dum in limite mali tandem tabula extrinseca tam ossis frontalis, quam ossium parietalium proserpenti cariei resisteret, debilius nihilominus substantia diploïtica per aliquem pergebat adhuc alterari tractum, qua ratione aliter fieri non potuit, quam ut sanarum laminarum extremitates fierent vi non resistentis fulcri intermediarii decliviores, & quidem eo facilius, quatenus eæ in superficie sua intima simul non nihil alteratæ, imo in tota ejus substantia *decompositionem sensilem per diminutionem* passæ sint; in unguem debuerunt itaque extenuari, quo latam ossium stragem utpote limites (h) circumscribebant.

§. XX.

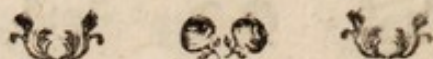
Quod autem reliqua ossis frontalis portio utut priorem architypum conservaret (conf. §. III.), inæqualis & ex liquatione iterum consistens fuerit, eo minus mirabimur, si attendamus RUYSCHIUM (a), ossa tarsi a spina ventosa corrupta

(f) Memoires de l'Acad. Roy. des scienc. l'an. 1758, pag. 425.

(g) ibid. tab. I. fig. I.

(h) vid. fig. I. lit. fffffff.

(a) Thesaur. 5. tab. III. fig. IV.

pta in unam substantiam osseam confusa quasi, quæ nil minus quam nativam ossium substantiam referret, vidisse & figura expressisse. Indagangum jam ulterius, cur ab ipsa spina frontali incipiendo per omnem sulci longitudinalis tractum innummerabilis foraminulorum se exhiberet quantitas (confer. §. V.) aciculæ diametrum non superantium, quibus interpersa etiam erant majora. Satis frequens illud ossibus esse phænomenon, observata testantur anatomica: observationi nostræ satis analoga est illa BARTHOLINI (b): ubi secundum cranii longitudinem diffundebatur caries, os infinitis porulis ab osse syncipitis ad cristam, quasi acu diligenter pictum cernebatur. GARELLIUS, ut apud ill. MORGAGNUM (c) legimus, tria asservabat femoris ossa cariota, in quorum uno foramen per quod os arteria subibat perangustum alias, in eo os adeo amplificatum, ut nullo negotio minimum admitteret digitum. Duo reliqua pro arteria insculptum ossi foramen pariter habuere dilatatum, ut itaque hoc morbi genus necdum quantum mereret, illustratum explicatumque censeret GARELLIUS. Cum igitur infinitis vasorum pedunculis perioestia ossibus adhæreant, arteriarum venarumque trunculi privi præterea in ossa simul penetrent, sicque innumerabilia etiam vasa teste ill. HALLERO (d), per intervalla fibrarum ossium cranii & aliorum ossium decurrant; si series vasorum os penetrantium foraminulorum numerum proportionatum haberet, mirum non esset, nisi quotidianam in ossibus notabilium foraminum absentiam nobis non haberemus adversantem; eorum enim omnium vasorum, ait ill. ALBINUS (e), ne vestigium quidem in homine superest, cum in junioribus soli sulci adpareant, in adultis succus osseus vias ipsas repleverit, & intervalla laminarum fibrarumque exæquaverit (f). Quando autem cariei a nobis descriptæ mitiorem indolem

(b) Histor. VIII. cent. VI.

(c) l. c. lib. IV. epist. anat. med. LII. artic. 30.

(d) l. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. XVII. pag. 297.

(e) Adnotat. lib. IV. cap. 13.

(f) Ibid. pag. 11.

lem (confer. §. XVII.) perpendimus, & mitissimam quidem ejus naturam circa laminam vitream, utpote solum alicubi erosam, tunc facile foraminulorum præsentium reddere rationem poterimus: uti enim remotis particulis terreis os in cartilaginem revertitur (g), & tunc confirmante ill. l'a sone (h) fibræ & laminæ iterum, ut prius scissiles sunt, imo quod plus, vasa etiam observante ill. HERISSANT (i), redeant compactam ossis substantiam dilatantia & emollientia, sic etiam in osse nostro specie cariei emollito eadem vasa eo facilius redibant, quatenus circa tractum futurarum etiam in statu naturali adsunt evidentiora. Præsentem enim hacce rerum circumstantia mollis ossea substantia vasa non solum restituet, iisque minus resistet, sed proprium bonum propugnans natura ab ideopatico in cranio sollicitata malo affluxum faciet illuc copiosorem, inde vasa ad aneurisma fere dilatata necessitate consequente foraminulorum debebant proportionatam generare quantitatem. Cum cariei igitur illa foraminulata vestigia debeantur, hinc non mirum, foramina fuisse evidentiora intrinsecus iis in locis, quæ cladi evidentiori extrinsecæ correspondebant.

§. XXI.

Sed quod REICHARDUS, qui anno 1765 gonorrhæa virulenta condylomatibus stipata plectebatur, primum anno 1767 (conf. §. I.) ulcus in fronte propullulans habuerit, multa carne squammosa luxurians intra tres solum menses cicatrifatum, & ex sic nata ossi cicatrice anno 1771 iterum aperta, ossis lamella nucem avellanam æquans se exfoliaverit, vulnere intra quindecim dies denuo sanato, quod mox novo in osse bregmatis tumore suppuratione aperto, & cavitatem aliquam prodente stipabatur, hæc inquam phænomena forte in opinionem nos possent inducere, ac si hoc primum tempus prima
F 2
fuis-

(g) vid. ill. HALLERUM l. ant. cit. §. XXV. pag. 320.

(h) Memoires de l'Acad. Roy. des scien. l'an. 1751.

(i) ibid. l'an. 1758. pag. 438. Tab. IV. fig. 2.

fuiſſet epocha deſcriptæ in §§ antecedentibus in cranio cladiſ. Exiguitas vero cicatricis in proportione ad latam oſſis frontaliſ ſtragem, eaque unica, ſtygia præterea materies, quæ certis in locis præſertim in veſtigio illo digitali (a) debuiffet contra proprium pondus aſcendere, loca cranii nulla cicatrice notata, evidenter tamen eroſa, imo perforata, haud permittunt, ut in illam tranſeam ſententiam. Verofimilius itaque eſt, tarda illa vitia ſecuta fuiſſe, quatenus mali ſeminiſ ex uſu mercurii, ipſaque curante natura omne cum non potuerit eradicari, tempore primum adoleverit. Monuit enim modo ROLFINKIUS (b), cariem laminarum cranii aut ejus mediotullii etiam in illis, qui mercuriali inunctio- ne, & ligni decocto curati ſunt, ſæpius ſuperreſſe, ſubjun- gens exemplum nobiliſ Itali, qui prope futuram lamdoideam lati digiti diſtantia occupabatur dolore ſpatiolo nummum tri- entem vix excedente: cruciformi ſeſtione per ſcodigium facta, cutis labiis deductis, & perioſtio ſeparato, trepano facta apertura cariem fuiſſe obſervatam. Sicuti itaque cauſarum potuit in latiffima ſtrage ex varia mixtione, & ex priva privarum cranii partium diſpoſitione (conf. §. XVIII.) cariem producere variam, imo mediis in ruinis illæſas relin- quere portiunculas; ſic deficientibus ſimilibus conditioni- bus determinatis fortiora aliqua loca degeneravere peden- tim. Egreſie igitur monet ill. ASTRUC (c): *caries venerea, qua oſſa tentantur hydragyroſi etiam rite adminiſtrate raro ſponte ce- dit; nec ſane mirum, cum ad ejus curationem opus ſit, & operio- ſiore therapia, & diuturniori temporis intervallo: hiſ etiam adſti- pulatur ill. VAN SWIETEN (d), cum enim in lue venerea, ait, contagium ubi ſemel oſſibus hæſit, difficulter admodum extricari poſ- ſit, & ſæpe poſt magnas etiam curationes per argentum vivum, vel quajaci decocta per plures meſes ſilens malum equali malignitate repul-*

(a) vid. fig. I. lit. F.

(b) Tract. de dolor. cap. pag. 106.

(c) l. c. lib. IV. cap. X. pag. 435.

(d) l. c. Tom. I. pag. 943.

repullulet. Adprime huc facit in eodem ill. AUCTORE (e) reperiunda historia hominis venerea lue laborantis, qui tumorem habebat in ipso tibiæ osse, cui post salivationem disparuit quidem tumor non cessantibus tamen in hoc loco doloribus, sed binis septimanis post curationem absolutam auctis: cum post varia remedia ad os usque dissecta fuerint incumbentia tegumenta absque ullo levamine post biduum tandem trepano excissa fuit ossis pars in cavum usque, atque statim exivit olidissima sanies, patuitque totam medullam sic corruptam fuisse; tria adhuc similis magnitudinis foramina in osse per trepanum facta fuerunt, & resectæ postea ossis inter foramina mediæ reliquæ, cauteriis reliquum ossis corrupti tangebatur, & cura successit. Sic & in venerea illa demortua muliere, de qua scribit ill. MORGAGNUS (f) ossa, quæ cranii fornicem efficiebant, non secus ac si ex crassiori papyro essent, flexilia, superficie autem spongiosa erant, ad medullam quibusdam vero locis solum cariosa. Priva igitur pars in fronte REICHARDI tractu primum temporis in stygiam degeneravit putredinem; putredo autem ossis suppositi pessimam mephitim per vicina cum dispergat, hinc paniculus adiposus, qui facile tumere solet, inflabatur in ulcus tandem degenerans: cum enim corruptum os cranii fuerit, ait, ill. VAN SWIETEN (g), & in primis si diploe ipsa hic affecta fuerit, poterunt calvarie integumenta in- & externa æque affici continuitate vasorum, & jam secundum ill. ASTRUC (h), os carie affectum modo carne & periostio plane nudatur, & oculis ipsis obvium est, modo contra carne tegitur sed molli fungosa, sanguinolenta, quæ nunc rubicunda est, nunc albida nunc sublivida, & quæ subjecto ossi non adhærescit. Cur autem in illo frontis ulcere sola caro luxuriaverit nulla subsecuta tum temporis exfoliatione hoc explicatu videtur difficilior; difficile enim est conceptu ait ill.

F 3

QUES-

(e) ibid. pag. 925.

(f) l. c. L. IV. de morb. chirurg. epist. anat. med. LVIII, art. 4.

(g) l. c. Tom. I. pag. 421.

(h) l. antec. cit.

QUESNAY (i), quod sæpius ossa non exfolientur etiam in vulnere-
bus cum deperditione substantiæ diu suppurantibus; quando vero cum
ill. HERISSANT (k) consideramus, quod in osse carioso lami-
næ ossæ sæpius vere solvantur, & in nostro casu portionem
ossis cum suppuratione abiisse, eo minus dubitabimus, cum
adstipulantem nobis habemus ill. VAN SWIETEN; cum enim il-
le casum recenset ex RUYSCHIO, qui alterius ossis syncipitis
denudationem tantam observavit, ut imperialis tegendo vix
sufficeret, & patiens tamen convalesceret sine ulla visibili
ossis separatione, aut rapsatorii usu, rarum hunc casum no-
minat, & sic interpretatur (l): *forte minima pars superficiei os-
sis affecta, non forma squamæ, sed minutissimis particulis separata,
sensim cum pure abscessit.* Eodem ratiocinio utitur ill. QUESNAY
(m) casum FABRICII ab HILDEN citans, qui ulcus carie sti-
patum filiæ post variolas superveniens tractavit, & cicatri-
savit sine ulla sensibili exfoliatione, dum ait: *dubium tamen
esse non potest, partem ossis vitiatam imperceptibiliter supuratione fuisse
consumptam.* Sicuti itaque tunc vera ossium adest caries, quan-
do ossa corrupta in pulverem quasi fatiscunt, eaque distincta
omnino est a separatione lamellarum, quæ per exfoliationem
fit, sic pene certum est, putredinem in osse suppurato natam
in fronte ulcus fecisse rebelle. Cum enim in ulcere carie
ossis stipato putredo a corrupto oleo adsit, partesque incum-
bentes, & vicinæ flaccidæ, molles & inflatæ sint, imo sæpe
fere gangrænosæ, patet materiem in pus convertendam ma-
xime rebellem esse, viresque concoquentes debilissimas (n).
Et inde repetenda etiam ratio, cur ulcus illud a chirurgo
etiam secundum artem tractatum intra tres menses primum po-
tuerit consolidari. Ossi enim corrupto non adhærent partes
incumbentes, neque ulla arte fieri poterit, ut adcrecant, ni-
si

(i) Memoires de l'Acad. Roy. de chirurg. Tom. I. pag. 298.

(k) Memoires de l'Acad. Roy. de scienc. l'an. 1758. pag. 430.

(l) l. c. Tom. I. pag. 405.

(m) l. antec. cit. Tom. I. pag. 300.

(n) vid. ill. VAN SWIETEN. Tom. I. pag. 946.

si prius omne corruptum fuerit (o). Similis omnino causa, similisque applicanda explicatio tardius adhuc in osse bregmatis erumpenti ulceri, quod carne luxuriabat, cavitatemque sub integumentis habuit, qua aperta totum ulcus intra duodecim dies (conf. §. I.) curatur. Quod autem cicatrifatum ulcus frontale denuo repullulaverit eo minus mirabimur, si ad illa, quæ in cladis ostiographia descripsi, attendamus; nonne in consumptione illa digitali profunda mediis ex ruinis portio ossis frontalis integra insulæ instar protuberabat (p) similisque solitaria stabat circa ipsum exfoliatæ quondam lamellæ vestigium (q)? Dum pessima igitur cranii caries anno 1767. mephiti sua ulcus fecit, quid impedit quo minus hic invenerit particulam cranii satis resistantem stygiæ suæ vi, uti similes invenit benignior reliqua cranii caries. Licet igitur hac particula illo anno non succumberet, imo per annos tres resisteret, certum tamen est, particulam illam severius fuisse tractatam, ob vicinam stygiam cariem illis, quæ in locis cariei benignioris adhuc post mortem integræ remanserunt? Leve itaque tum temporis contraxit vitium, quo ossa si semel imbuta fuerint, teste ill. VAN SWIETEN (r) post menses, imo & annos elapsos sponte a vicino osse separantur. *Si enim consideretur, ait, arteriolas in omnia fere puncta talis lamellæ quater millies horæ spatio repetitis ictibus agere, forte non adeo mirum videbitur parvam vim toties applicatam tales effectus facere posse.* Utut autem benefica natura nova ostiogenia cladem cranii latissimam restituebat, curansque natura arte adjuta ulcera cicatrifavit, mali radices non eradicavit omnes, quod parietalium regiones illæ subnigræ (conf. §. V.), ubi diploetica vitiosa translucebat, evidenter testantur: id enim, quod viciatum est in osse ait CELSUS (s): primo fere pingue fit, deinde vel nigrum, vel cariosum. Egregiam hujus nigredinis rationem red.

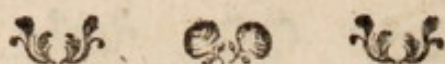
(o) idem l. c. pag. 943.

(p) vid. Fig. I. lit. c.

(q) ibid. lit. a.

(r) l. c. Tom. I. pag. 944.

(s) lib. VIII. cap. II. pag. 509.

reddit ill. HERISSANT (*t*), dum illam ossium substantiæ parenchymaticæ portione cretacea aliquid exutæ, & hinc non amplius compactæ, sed translucenti attribuit, & dum ossis tibiæ decompositionem, egregie describit nitideque depingit; in ejus substantia compacta natas strias nigras merito, ut cariei futuræ rudimenta dijudicat (*u*).

§. XXII.

Ordo jam requirit, ut transeam ad ipsam osteogeniam hujus cladis scrutando simul: quomodo subsidia illa a dura matre, & ab ipsa ossis substantia in obturandis aliquibus cranii foraminibus (conf. §. II.) (*a*) subministrata fuerint. Ad horum phænomenorum rationem reddendam oportet prius considerare, cum ill. HERISSANT (*b*): quatuor principales & elementares substantias esse, quæ simul concurrant ad formationem ossis, primam videlicet esse naturæ puræ cartilagineæ, secundam terrestrem & cretaceam, tertiam ex succo viscoso aut mucilagineo, quartam constitui ex reti celluloso & membranaceo, quod omnes fibrillulas, fibras, laminasque substantiæ cartilagineæ concomitatur: illis igitur in locis, in quibus caries solum substantiam cretaceam, cartilagineam alteram, in cellulis diploiticis incrustantem destruxit, loca solum fore nata decliviora, facie lamellæ extimæ conservata (*c*) † hæc itaque loca hic non amplius tangam, de illis solum loquens, in quibus caries decompositionem *sensibilem* cum erosione fecit. His itaque in locis malum & per tabulam extrinsecam & intrinsecam simul sævit, & sic perforat, vel uni solum lamellæ est inimicum; utroque in casu erit solutio continui, & si ita loqui fas sit, vulnus osseum. Uti autem talis ossea destructio solutionem continui a propriis osseis partibus ponit, ita & solutione continui vasorum ex perio-

(*t*) Memoires de l'Acad. Roy. de scienc. l'an. 1758. pag. 433.

(*u*) ibid. Tab. II. Fig. I. lit. C.

(*a*) vid. Fig. I. lit. bb.

(*b*) Memoires de l'Acad. Roy. de scienc. l'an. 1758. pag. 422.

(*c*) vid. Fig. I. lit. hhh.

perioftio in illud penetrantium, ut ftipetur, omnino neceffum eft. Illa autem cum fit tabularum cranii natura, ut teftē ill. TENON (*d*) ex ipfa non folum fubftantia diploetica, fed & inter laminas, imo fuper laminas ipfas egerminare novæ offeæ fubftantiæ rudimenta foleant; quid mirum? quod dum cranii corruptum mercurio attemperatum a falvis & vivis perioftii vafis reforberetur (conf. §. XVII.), uti metho- do Belloftiana, quæ exfoliationem accelerat, nunquam autem perfecte impedit (*e*), germina (*Bourgeons*) efflorefcant; ita in Reichardi cranii clade, ex mundato offeo ulcere viva repullularent vafa, rudimenta futuri offis hic plorantia. De- monftrat enim ill. TENON (*f*), quod trunculi & in fubftantia diploetica, & inter laminas offeas reperiundi elongentur, di- vidantur, expandantur circa fummitem rudimentorum of- feorum, diftributione pulcherrima egregio gallico idiomate (*des efpeces d'aigrettes vasculaires*) ab ipfo falutata. Hæc elon- gata viva vafcula vivi fontes funt germinum illorum; licet enim neget fedulus ille OBSERVATOR (*g*), vafa diploetica rubra & alia inter laminas reperiunda, conftituere hæc germina, ipfaque fubftantiæ offium fpongiofæ evolutæ unice attribuat (*h*); certum tamen eft ex illis emollitæ fecundum ipfum fubftantiæ fpongiofæ, & ideo ita protuberanti (*i*) fuccum af- fundi incruftantem. Inde igitur agmina illa ftipatiflima pun- ctulorum aliquas lineas latorum cariei ruderibus infidentia (*k*) funt repetenda. Quomodo autem in illam & duritiem, & abbedinem tranfierint, determinatamque figuram indue- rint, hoc ulteriori indiget fcruinio. Idem ill. AUCTOR uti- lifsimis experimentis nobis fubvenit; folent enim illa ger- minum rudimenta fuperius effe vifcofa, punicea, mollia, quæ

G tum

(*d*) Memoires de l'Acad. Roy. de fcience, l'an. 1758. pag. 410.

(*e*) ibid. pag. 411.

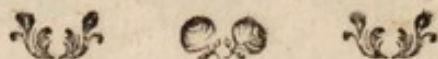
(*f*) ibid. pag. 415.

(*g*) ibid. pag. 413.

(*h*) ibid. pag. 416.

(*i*) ibid. pag. 418.

(*k*) vid. Fig. I. lit. ffffff. & Fig. II. N. 1, 1, 1.

tum sequitur vero substantia, est magis flava solidiorque, & tandem hæc est suffulta adhuc solidiori catilaginea, magis alba, ossi immediate adhærens (l). Tractu duæ exteriores substantiæ solum reperiuntur, ultima modo perfecte ossificata, duabus etiam illis prioribus colore mutatis, & ad albedinem inclinantibus, jamque cartilagineis (m): & hæc substantiæ spatio decem & octo mensium perfecte in os erant mutatae (n). Harum gradationum rationem egregiam apud ill. HALLERUM (o) invenimus, dum dicit; *callus* & ipse est ossis imitamentum, gluten nempe ex ipsis ruptis vasculis, & fibris ossis fractis, vasisque lacera medullæ exsudans, quod sponte consistit, & in cartilaginem abit, ut etiam ex naturæ ordine ex eodem glutine cartilago formetur. Idem demum ossescit, quando vasa habet satis dilatata, ut sanguis ruber in eum penetrare, & secum succum terreum advehere queat. Sicuti itaque rudimenta futuræ incrustationis a ramulis fuere effusa; ita illa, quæ trunculis erant propiora, erant statim solidiora, utpote rubris vasis evidentioribus perfusa, superiores autem germinum partes ex minutissimis cum propullulaverint ramusculis, liquidiores vi fluidi abundantioris, & vasis rubris ossificantibus destitutæ tardius sensim resorpto fluido, ipsisque vasis pededentim robore & diametro auctis, induruerunt. Teste enim eodem ill. AUCTORE (p) sola vero ratio reliqua docet, terreas nempe particulas ad glutinosas fibras addi, eumque iis ut viscidis, & terram facile sorbentibus in duriores fibras coire. Hæc autem utut a recentioribus solum fuere elucidata, & magno experimentorum robore demonstrata, jam PARÆO (q) non fuisse ignota, egregia ejus huc facientia verba evincunt: *ex medulla igitur & propria ossis substantia resudat crassus quidam & terrestris succus, ex quo vi assimilatricis facultatis, quæ est loco formatricis, coit & concrescit callus.*

S. XXIII.

(l) l. autec. cit. pag. 415.

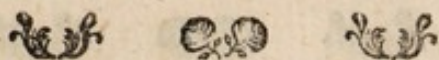
(m) ibid. pag. 415, & 416.

(n) ibid. pag. 416.

(o) l. c. Tom. VIII. lib. XXIX. §. XXVIII. pag. 134.

(p) ibid.

(q) lib. XIV. pag. 29.

§. XXIII.

Hanc autem assimilatricem facultatem pro varia succi ossei natura, pro varia etiam parenchymatis ossei emolli-
tione, & protuberantia esse variam, exempla copiosa testan-
tur: jam enim ad agarici modum circa vertebrae hominis cen-
tum annos nati, simulque singularis albedinis hunc succum effu-
sum vidit *POUPARTIUS* (a): cristas observavit ill. *HALLERUS* (b) in
vertebris, & alibi, ut manifeste liberum succum ad modum
stalatitidis manantem & concretum agnosceres: mira exostosi
foliacea superbit os tibiae, quod figura expressit ill. *HERIS-
SANT* (c). Admiratione omnino digna est germinatio illa ossea,
quam ill. *MORGAGNUS* (d), utpote a *GARELLIO* ipsi communi-
catam describit: in illa enim muliere, quæ per marmoreas
scalas retrorsum ruens occiput vehementer alliserat (conf.
§. X.), qua parte ossa non erant penitus pertusa, reticula-
ris ossea apparebat substantia, e cujus exteriori substantia
attollebant se passim lamellæ osseæ pleræque, ut crassiuscula
charta tenues, sed durissimæ omnes & acutissimæ, quæ fo-
liaceos quasi fungos alios alia amplitudine per vegetationem
quamdam osseam enatos, non ineleganti spectaculo referrent.
Similes autem vegetationes cum vel simpliciter succo effuso
adscribi possint, vel etiam parenchymati ossis resoluto, pro-
tuberanti, & tandem iterum incrustato debeantur, deter-
minandum erit, cujus naturæ germinationes illæ in *REICHAR-
DO* observatæ fuerint. Considerando autem, quod basi lata
incœperint, sensim leviter acuminata, quod insuper pulcher-
rimum observaverint ordinem flosculis thalamo innisis si-
miles, singulæque spatio lineari distantes & distinctæ fuerint,
has inquam germinationes fibris vivo ossi adhuc adhærenti-
bus jam denuo non nihil elongatis deberi, dum simul vasa
sanguinea elongata copiosum circa illas succum effunderent,

G 2

illas

(a) Hist. de l'Acad. de scienc. Roy. l'an. 1699. observ. anat. 3.

(b) l. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. XXV. pag. 318.

(c) Memoires de l'Acad. de scienc. l'an. 1758. pag. 438. Tab. III.

(d) l. c. lib. IV. epist. anat. med. LII. art. 38.

illas incrustantem, non improbabilis conjectura est; & si quis inferat: ossium germinationes (*Bourgeons*) pedunculo esse angusto, superius vero expansas, hos remitto ad ill. TENON (e), qui hanc fabricam a foraminibus Bellossianis coactam & non naturalem invenit, sedulaque observatione tandem detexit, pedunculum illum dilatari & expandi quamprimum foramen artefactum se exfoliare incipiat, eodemque experimento Bellossianam methodum refutat in tantum, quod exfoliationem non impediat. Quod autem ultra efflorescentias minutiores aliquæ protuberarent (f) latiores, oblongæ prioribus magis informes, ipsisque candidiores, & duriores, has a succo osseo effuso, his in locis superabundanti factas fuisse, eo minus dubito, cum similia a succi abundantia in ossibus vitia nasci, crania in ossuariis novo osse restituta demonstrant, & excrescentias a superfluo succo in fracturis osseas multiplex observatio testatur (g), sic dum tubera reperiret ill. MORGAGNUS (h) in cranio, reliqua ejus substantia magis alba; illa ex nova osseæ substantiæ accessione, & quasi effusione esse facta judicat. Cladis tandem in omni cranio limites extenuati, uti evidenter testantur incrustationem suam quondam exuisse, & suffulcientem diploiticam substantiam perdidisse (conf. §. XIX), sic eadem benefica natura iterum incrustabantur, non restituta tamen perfecte diploitica substantia, declives mansere, & cum vi passi vitii parenchyma ipsam extenuatum fuerit, tenuiter solum poterant incrustari; inde repetenda ratio, cur unguis instar extenuati omnem cladem circumscriberent. Albedinem eo minus horum germinum mirabimur, si pensitemus, purissimum eum succum esse, quo in illis vel producendis, vel incrustandis natura utitur. Ex hac puritate candor & durities erunt repetendæ, candor quidem, quatenus terreæ particulae nullis heterogeneis aliis commixtæ in hoc succo dominantur, ipsi-

(e) Memoires de l'Acad. Roy. de scienc. l'an. 1753. pag. 414.

(f) vid. Fig. I. lit. g g g.

(g) vid. ill. HALLERUM l. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. XXV. pag. 318. & 319.

(h) l. c. epist. anat. med. XXVII. art. 2.

ipsique jam in ipsis germinum rudimentis albedo, hoc confirmante ill. TENON (i) propria sit. Durities vero, quatenus ea ipsa terra in atomos quasi resoluta, actione valorum apta, expresso fluido eo facilius in proximiores atomorum suarum nititur contactus, unde duritiem potissimum repetendam esse statuit ill. GAUBIUS (k). Quando igitur illa germina aliquam tabulæ extimæ redintegrationem fecere, illam perfecte restituere, non erat in potestate curantis naturæ; *callus*, ait, *enim* ill. HALLERUS (l), *in organicum semper cellulosum & spongiosum aut solidum concrementum est, quod succus osseus nullam a creatore structam fabricam reperiatur, quæ cum ordine & ornatu possit confirmari.* Callus igitur cum illis solis in locis possit expectari, ubi viva vasa sufficiunt, & ad parenchyma nutriendum, ut elongetur, & ad succum osseum effundendum, ut incrustetur; nulli mirabimini, quod, uti loca foraminulosa succo non fuerint repleta, ita spatium illud, quod cribro simillimum dixi (m), extinctis vasis omnibus, parenchymate ipso destructo, glutine maximeque terræ parte reforptis aliquas adhuc terræ portiunculas habuerit cohærentes durioribus ossibus igne ad alborem calcinatis similes: illa enim teste ill. GAUBIO (n) suam tuentur cohæsiorem ac formam tametsi præter meram terram nil reliquum habeant, facile tamen in cinerem fatiscentes non cohærentem.

§. XXIV.

Si natura in cranii damno recuperando per productiones osseas (conf. §. IV. & §. XXII.) fuit provida: illis in locis claudendis, quæ perforata erant, non erat minus sollicita, quod membranæ ex ipsa substantia diploetica ex-

G 3

ere,

(i) l. antec. cit.

(k) Instit. Pathol. §. 142.

(l) l. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. XXVIII. pag. 324 & 335.

(m) vid. Fig. I. lit. dd.

(n) l. antec. cit. §. 142. & 144.

crescentes productiones (a), ipsaque ex dura matre efflorescentia tubera (conf. §. V.) testantur. Quando itaque cl. HUNAULT (b), utpote exercitatissimi incisoris, testimonio constat, in trepani foramine claudendo id quod foramen replet, neque ex pericranio, sed ex diploe nasci, nulli mirabimini, quartam illam ossis substantiam, quæ ab ill. HERRISANT (c) membranacea salutatur, solam ex foraminum limitibus propullulasse, eo magis, cum illæ erosiones factæ sint, in quibus decompositio partium per diminutionem sensibilis aderat: hæc igitur membranacea substantia, quæ præ reliquis ossium substantiis particulariter extendi & elongari amat, (quod ill. AUCTOR (d) exemplo finuum frontalis atque maxillarium tardius natorum & tamen membrana quoad recessus, investigatorum confirmat), sola hic protrusa fuisse videtur, clausitque foramina, quin illam ob penuriam virium vitalium hisce in locis parenchymatica & subsequens cretacea substantia concomitari potuerit. Quod autem similis membranacea substantia oblonga illa in ipsa ossis frontalis clade reperiunda foramina non clausit, eo minus miror, quia horum foraminum limites ita erant extenuati, ut ferè similes essent cribrosæ illi superius notatæ substantiæ, hi inquam limites ita erant destruentem ibidem carie exsuccit, ut soli atomi terrei remanserint, qui ob aliquam adhuc viciniam, consistentiæ retinere formam, tam vero debilem, ut facile fatiscerent; actiuosa igitur natura has in partes nihil potuit, cum nullum ipsi amplius cum illis esset commercium; quod autem illa non potuit in limitibus mortuis, hoc in subiecto vivo periosteo dura videlicet matre recuperavit provida per tubera subcardilaginea ex ipsa progerminantia. Quantum sæpius dura meninx in recuperandis cranii jacturis sit occupata, evidentissimo exemplo demonstratur per illam a cl. SAUR-

RAU

(a) vid. Fig. II. lit. II.

(b) Memoires de l'Acad. de scienc. l'an. 1746. pag. 373.

(c) Memoires de l'Academie Royal. de scienc. l'an. 1758. pag. 422.

(d) ibid. pag. 423.

RAU (e) communicatam observationem : totum videlicet os parietale in infante fuit separatum prorumpente infra illud materie purulenta, dura mater tota quanta in hac circumferentia carne tuberosa (*chaires grenues*) fuit plena, quæ post ossis separationem continuo ita fuit producta, ut corium partis capillatæ attingeret, unaque cum illo cicatricem satis firmam faceret, ad continendum, & defendendum cerebrum. Adprime huc facit & illa observatio, quam refert cl. MALEVAL (f) dicens : cl. DUVERNEY monstrasse in horto regio cranium, in quo foramen trepani fuit clausum per exerescentiam duram a dura matre illuc protrusam, ita, ut in reseratione cranii duræ annexa manserit, foramine cranii omnino iterum aperto. Tuber illud duræ matri adhærens callosum erat, superficies ejus exterior & consistentia similis erat cornu nascenti, differens itaque erat a substantia ossea, & alienum a membranacea, unde tamen oriebatur. Fieri etiam non potuit in nostro casu aliter, quam ut erosionem per utramque tabulam nata, vasa illa, quæ ex dura in illa cranii puncta producebantur, in continuo solverentur ; cum igitur ob limites foraminum mortuos ex ipsa ossis substantia progerminatio nulla locum haberet, hinc vasa illa soluta, & non amplius novo ossi nexa plorarunt succum osseum, quem antea in ossis solebant deportare substantiam, hic itaque in coagulum abiit una cum cellulosa & vasis non nihil elongatis : *nimis vulgo enim notum est*, ait, ill. HALLERUS (g), *ex dura cerebri membrana, etiam ex aliis membranis, ex albuginea testis tunica, etiam ex intestinis, & ex cute rubras sanguineas rotundas guttulas exsudare, quæ in granula consistant, & demum nova carne duram membranam, aut intestina, aut testem tegant.* Admirabilior adhuc est GUNZII (h) observatio, qui corpuscula firma, fungosa, per foramina duræ membranæ in puteos cranii emergentia reperit. Imo naturam duræ membra-

bra-

(e) Memoires de l'Acad. Roy. de chirurg. Tom. I. pag. 258.

(f) ibid. pag. 268.

(g) l. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. IV. §. VII. pag. 272.

(h) vid. ill. HALLERUM l. c. Tom. IV. lib. X. sect. IV. §. 1X. pag. 104.

branæ a pure ipso sæpius disponi, ut crassescat, & granosa evadat, illud apud ill. MORGAGNUM (i) reperiundum testatur exemplum: cum in puero duram membranam, sub qua pus erat, triplo, & quadruplo non solum crassiore factam, sed & superficie granosam inveniret.

§. XXV.

Quod autem pericranium ipsi cladi quam arctissime iterum adhæserit, eo minus miror, quatenus clades benefica osteogenia iterum aliquo modo restituta, ut sanum os consideranda venit. Triplici enim experientia evidenter demonstravit Cl. MALEVAL (a): pericranium ab osse separatum, ipsi denuo applicatum perfecte cum illo accrevisse, & hinc recte concludit ill. QUESNAY (b): simili in casu labia vulneris tuto reapplicari posse, (si fuerint recentia) quatenus methodus illa auctoritate magnorum in arte magistrorum roborata sit. Simili itaque ratione Reichardi pericranii superficies intima protrusione ex illa nata novæ osteogeniæ se agglutinavit, vasa una cum cellulosa copiosa ipsi implantando: protrusionem vero ita cum ill. HALLERO (c), intelligo, ut arteriæ pulsando longiores factæ secum adnexam cellulosa telam ducant, quæ in majus spatium deducta utrinque sibi accurrat. Deinde nova cellulosa fit ex succo glutinoso de vasis resectis emissio, qui tremulam in gelatinam fit, qui idem in fila præter naturam amat figurari, inque laminas. Eam glutinosam naturam extremis arteriarum venarumque finibus apponi & adherescere utrique fini, quorum alterum sæpe utrinque pulsus ipse producit, & per impetum sanguinis demum perforari. Quod autem succulentius & crassius hisce locis factum fuerit pericranium (conf. §. II.), hoc necessitate consequente fieri debuit, quia spatium vi cladis natum concessit, ut vasa fierent longiora, & cellulosa amplior atque copiosior nasceretur. Ab
iis-

(i) l. c. lib. II. Epist. anat. med. XXV. art. 8.

(a) Memoires de l'Acad. Roy. de chirurg. Tom. I. pag. 208. & 209.

(b) ibid.

(c) L. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. II. §. XXXVI. pag. 172.

iisdem elongatis, & in os denuo penetrantibus vasculis nata fuerunt exigua illa foraminula in distantis germinum linearibus copiosissima (d). Ubi tandem tarde & læva caries (conf. §. XXI.) in fronte ulcerosa luxuriavit, & exfoliationem fecit, hic ulcere mundato, & osse exfoliato cicatrix lege ordinaria naturæ propriam salutem propugnantis subsequēbatur. Squammula enim ossea mortua a vitali ossis parte supposita protrusa recrefcit, verba sunt ill. VAN SWIETEN (e), *ex osse ipso, & vicina membrana adhuc integra novum pericranium*; quod autem membranæ vicinæ adhuc integræ in capillitio vires sint magnæ, dijudicare poterimus ex illis quæ ill. HALLERUS (f) ita refert: *passim in historia crudelissimorum bellorum, quibus americanæ indigenæ colonias anglicas subinde devastant, legi: ducta intra verticem per capillatum caput linea, avulsum esse id omne, quod capillos producit, & tamen diu non nunquam tanto vulnere supervivere agros, novumque calvæ velamentum induci. Ex labiis itaque adhuc integris pericranii, ipsiusque cutis potius velamentum illud produci, quam ex efflorescentibus cranii valis, ut voluit cl. BELLOSTE (g), egregie evincit ill. TENON (h), dum ait: duo essentialia in denudatione ossium se iterum velantium esse considerata: substantiam videlicet spongiosam progerminantem (Bourgeonnante), quæ os recuperat, & limites labiorum vulneris, qui protrusi os debent operire; alias enim esse prioris substantiæ leges, & alias ultimæ ibidem demonstrat; & dum naturam cicatricis in cranio factæ scalpello rimatur, invenit membranaceam a labiis vulneris productam substantiam supra germina ossea ita progressam fuisse, ut eadem deprimerentur radiorum instar extensa (i). Novæ itaque cuti ex omni ambitu convenienti, & conjunctæ cicatrix avellana magnitudine fere duplo major, in fronte REICHARDI debetur; im-*

H

per-

(d) vid. Fig. I. lit. iii

(e) L. c. Tom. I. pag. 394.

(f) L. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. II. §. XXXIII. pag. 162.

(g) vid. ill. VAN SWIETEN Tom. I. pag. 411.

(h) Memoires de l'Acad. de scienc. l'an. 1760. pag. 232.

(i) ibid. pag. 227.

fectiorem enim talem cutem cicatricem dicimus, ait ill. HALLERUS (k) cavam, quia ossibus adnascitur, & ea sede tenuior est, qua remotior a dissectis vasculis. Cicatrici paulo minus respondens vestigium exfoliatæ lamellæ subtilissima radiorum etiam instar depressa habuit germina (l). Clades illa cranii, molimina naturæ curantis, ipsaque osteogenia argumenta sunt evidentissima, machinam nostram se ipsam & destruere, & instaurare. De i certe opus, mascule de illa ita prædicante ill. HALLERO (m), & super hominum potestatem nobilis machina.

§. XXVI.

Victoriosæ naturæ in eliminanda carie, & recuperanda aliquantulum ossæ substantia, cur vires defecerint in vincendis pariter ingruentibus postea capitis, & articulorum doloribus atrocibus indagandum restat, & tandem examinandum, cur REICHARDUS morbo comitiali plexus apoplexia victus morti herbam porrexerit. De singulis ex ordine dicam, & primo de dolore capitis. *Procatarxis cephalalgica*, ut apud BONETTUM (a) legimus, licet multiplex fuerit; attamen ad eam constituendam hæc duo, nempe aut alterum, aut simul utrumque præcipue fere semper conducunt; nempe primo partis affectæ mala; aut debilis constitutio, secundo, deinde propterea facilius & promptius materie morbificæ in illa congestio. In Reichardo causas cephalalgicæ videbimus conjunctas multiplices, præsertim ex mala partis affectæ constitutione. Habuit primo Reichardus futuram longitudinalem fere oblitteratam (conf. §. III.), reliquas autem arctissimas; sed has ad capitis dolores conferre, testem iterum habemus BONETTUM (b), dum ait: *complures enim secui, qui dum viverent, in frequentem capitis dolorem incidere solebant, in quorum calvariis exiguas futuras, & eas coagmentatas invenimus.*
Nec

(k) L. c. Tom. VIII. lib. XXIX. sect. II. §. XXXVI. pag. 173.

(l) vid. Fig. I. lit. C.

(m) L. c. Tom. VIII. lib. XXX. sect. II. §. VI. pag. 65.

(a) Anat. pract. lib. I. sect. I. in nota ad observ. LXXXVI. pag. 46.

(b) l. antec. cit. observ. XC. pag. 49.

Nec minor cephalalgiae causa fuerat firmissima illa dura ad cranium adhaesio (conf. §. V.), observavit enim RHODIUS (c), quod dum quidam diuturna cephalalgia mire torquebatur, & cum inopinato bidui dolore ille succubuiisset, aperto cranio cerebri membrana glutinoso humore obrita quibusdam locis vix avelli potuerit. Sic in mendico homine capitis doloribus obnoxio, tandem demortuo refert ill. MORGAGNUS (d), cum cranium circumsectum attolleretur, animadversum est, huic in latere frontis sinistro firmissime affixam esse duram meningem, quae ibi ad modicum spatium quasi ellypsis ambitu circumscriptum, non membraneam, sed mediam inter os & ligamentum naturam habebat. His causis tertio si jungamus morbum venereum, utut debellatum, necdum tamen perfecte victum, quod nigrae illae parietalium (conf. §. XVIII.) regiones testantur, novam sane habebimus causam, in capitis doloribus producendis solam sufficientem. Ait enim FERNELIUS (e): *cum virus venereum cerebrum, summamque corporis arcem obsidet, multa supervacua pro partis conditione pituitosa colligi necesse est, quae si interclusa capite contineantur, magnum & acerbum dolorem commovent: quamquam enim pituitosa videtur materia, veneni tamen malefici perflusa acrimonia particeps, hinc sub ossium membranas se recondens tum acrimonia, tum distensione dolorem excitat.* Sic ROLFINKII (f) testimonio constat: quod cum viri triginta annorum non sine venereae luis suspitione continuo capitis dolore laborantis post obitum cadaver aperiretur, interior tabula cranii semicariosa apparuerit. Egregie huic casui subjungens: *in lue venerea saepe ingentes & continui excitantur dolores laceffito pericranio, & periostio a carie cranii laminarum, aut ipsius mediotullii.* Verum quidem est, uti testatur ill. MORGAGNUS (g), quod plurimis tum reliqui corporis, tum capitis ipsius morbis sit adjunctus is (capitis) dolor; tamen nul-

H 2

lo

(c) Cent. I. observ. LXXIV.

(d) l. c. lib. I. Epist. anat. med. I. art. 10.

(e) vid. BONNETTUM ad observ. XCVIII. pag. 54.

(f) Tract. de dolor. cap. pag. 106.

(g) l. c. lib. I. Epist. anat. med. I. art. 1.

lo in morbo illum esse frequentiore sub varia symptomatum specie, quam in lue venerea, patet per illa ill. ASTRUC (b) verba: *functiones animales ferociam mali brevi sentiunt capitis gravitate, cephalæa interna externave, clavo, ovo, hemicrania, vertigine simplici, vel tenebricosa.* Articulorum dolores, quod attinet, immanes & atroces ex carie cranii possemus forte repetere cum ROLFINCKIO (i) dicente: *in cranii meditullio inter duas tabellas non nunquam colligitur humor, qui tractu temporis vitiat, acerbissimos cruciatus οσσεοκοπῆς inducit, quod sæpius accidit in lue inveterata.* Malum ideopaticum vero ipsis in articulis & privis ossibus potius hoc in Reichardi casu accusandum esse judico: ossa enim ejus ferræ minus solito resistantia (conf. §. VI.) a vitio non immunia fuisse, fidem faciunt. Sic enim affecta ossa dolere posse illa BOERHAVII (k) observatio evincit, quod ille, qui emollitis ossibus nec sine acerbissimis doloribus vixerat, mortuus ossa habuerit pulti simillima; sic ossa emollita doluisse videmus in illis cl. DEIDIER (l) observationibus; eadem autem materies, quæ membranas cranii infarciendo cephalalgeas produxit, cur non ossium ligamenta, & perioστia irrorando circa illa & in illis non faceret similes effectus, sane huic opinioni adstipulantem habemus ill. MORGAGNUM (m) per hæc verba: *ejusmodi autem materiem (de genere tumorum gummatosorum) designasse credo Nicolaum Massam, cum in eorum, qui viventes morbo venereo conflictati fuerant, cadaveribus, plura autem secuerat, scripsit, quemadmodum in sepulchreto loca dolorosa madentia invenisse materie pituitosa, quam Fracastorius quoque, ubi dolorum ex eadem lue noctu afficientium causam factis dissectionibus compertam proposuit, lentoris cujusdam super tendines musculosque conspecti indicavit.* Perioσtiis igitur atque ligamenti potissimum affectis hos dolores articulorum, ut adscribamus, non solum necessum est, sed & dolores capitis eo

(b) l. c. lib. IV. cap. I. N. IX. pag. 335.

(i) Dissert. anat. lib. II. cap. XI. ex Riolani enchirid. lib. VI. cap. 7.

(k) Prælect. ad instit. §. 401.

(l) Anat. Raisonn. pag. 6. & 7.

(m) l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LVIII. art. 9.

eo magis, quatenus celeberrimi in arte viri teste ill. VAN SWIETEN (n) dixerant, cephalalgiam ejus integumentis proprium esse malum, ut delirium cerebro; si tandem his omnibus circumstantiis addamus coalitum illum duræ membranæ cum pia, & schirro cerebri (conf. §. VI.), hac occasione doloris causam potissimum aggravari perspicimus, & rationes egregias desuper apud ill. MORGAGNUM (o) invenimus sequentes: *Neque aliam ad causam referri videbis in sepulchreto, quod cephalalgie miserrime illi essent obnoxii, in quibus utraque meninx per aliquod spatium saepe duos digitos latum ita coaluerat inter se, ut vaporum oscula penitus obserarentur, veri quoque simile est, ejusmodi obstacula quatenus se aut sanguini aut aliis pariter opponunt succis per meninges jugiter transeuntibus, occasionem interdum præbere doloribus per circuitus recurrentibus toties videlicet, quoties tanta portio hesit succorum, ut copia distendere, aut tamdiu, ut vitiosa ob moram facta irritare meninges possit.*

§. XXVII.

Sed doloris sedem in ipsis ossibus eorumque medulla, in eorum periostiis, in dura meninge dum quæro an non nubem pro Junone capio? *Delor enim oritur, ait ill. HALLERUS (a), isque acerrimus & intolerabilis, quando nervus ligatur, quando pungitur, quando irritatur, aut dissecatur, quando caustico medicamento tangitur, quando vehementer extenditur; hujus autem anatomicorum sane principis auctoritate constat, non sentire ossa (b), neque tendines (c), neque ligamenta, & capsulas (d) neque periostium ossium, neque pericranium (e), neque meninges,*

H 3 cum

(n) l. c. Tom. I. pag. 436.

(o) l. c. lib. I. Epist. anat. med. I. art. II.

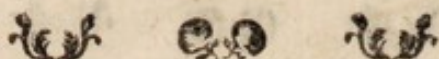
(a) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VII. §. I. pag. 270.

(b) ibid. §. III. pag. 272.

(c) ibid. §. IV. pag. 273.

(d) ibid. §. VIII. pag. 285.

(e) ibid. §. IX. pag. 287.

cum novissimis experimentis constet ill. LOBSTEIN (f), cuius in anatomicis primum, utinam dignum fuisse discipulum gloriator & gratus recordor, duram matrem nervis omnino destitui, attice & vere in præfatione dicens: *sit thesæos titulus de nervis duræ matris, quamvis nullos ei inesse doceat laborum finis*. Licet igitur illa nervorum absentia, ut lex anatomica omnino admitti debeat, inde tamen pathologia, quæ in illa dura meninge, reliquisque periosteis, & ligamentis dolores quærit, veritate non destituitur. Lis enim acerrima duorum MAGNORUM ADVERSARIORUM, & in physiologiæ, & in Pathologiæ emolumentum sane maximum tandem aliquando est composita; ait enim ill. HALLERUS (g): *se nullum de insensibili natura duræ matris systema pathologicum proposuisse; finem sibi fuisse ea, quæ experiundo didicisset, proferre; omnem nempe a nervis sensum, omnem a fibra musculari motum esse*. Si adeo transfasciam latam nervi cutanei decurrant, non ideo eam fasciam sentire, cum ii nervi nihil in tendinem dent, sibi non de vulnerum periculo, sed de sensus sede queri. . . . non videri adeo ullum a se metum fuisse, ne falsum quid in pathologiam subrepet. Respondet ill. de HAEN (h), quid enim ad praxin refert, utrum pleura & dura meninx, & membrana & ligamenta articularumque capsula, & denique tendines nervis dolere propriis possint, aut alienis, qui aut supra aut trans, aut infra hasce decurrunt. transeuntque partes: modo ipsæ hæ partes sive contusæ sint, sive sauciatae, vellicatae, ea exhibeant phænomena, eaque auxilia petant, quæ sepe nervose exhibent, petuntque partes. Cum autem ILLUSTRE ILLUD PAR non tam CICERONEM pro domo, quam pro veritate, indeque generis humani profluyente emolumento maximo fecerit, ipsas lites laudabit grata posteritas justum honorem cuique tribuens. His præmissis igitur facile patet, quod licet non ex identitate periostiorum, ex ipsissimaque dura matre doloris sensum repetere possimus, caus-

(f) Lobstein & Beycert Dissert. Anat. de nervis duræ matris Argent. 1772.

(g) vid. ill. de Haen Rat. medend. part. XII. Edit. Batav. volum. III. pag. 586.

(h) ibid.

causam tamen ad dolorem procreandum, ut in illis quæramus, impedit nihil. Firmissima adhæsiō duræ membranæ in Reichardo nostro ad cranium coalitus ipse ad locum schir-
rosū cerebri erant occasiones aptissimæ, ut nata in illis circulatione vehementiore, vel ab impactis humoribus distensione efficaciore vellicata membranæ tremorem & subiecto cerebro, & ipsis inde progredientibus nervis communicaret. Sic licet CALDANO & FONTANO (i) non videbatur membranam aliquam titillationes quidem sentire posse, tremorem aliquem a dura membrana in nervorum per imum cranium euntium sensibilem naturam tamen propagari posse, sibi omnino persuadebant. Ipse ill. MORGAGNUS (k), cum a dura membrana affecta, & irritata jam convulsiones subito natas, jam vero non subsecutas observat, variantis phænomeni causam ab adhæsiōne & tensione majori ita ibidem repetit: *An igitur causa ejus, quod adparet, discriminis, ab hac ultima experimenti parte repetemus, conjicientes, id quod ratio quoque ipsa confirmat, nisi æque tensæ meningis sint, æquales ab earundem affectione effectus non esse expectandos.* Etsi forte ille tremor ideo difficultatem pariat, quod cum dura non libere tensa sit, hinc propagare adeo exquisite conceptum tremorem non possit, oportet memorem esse, quod plurima ex encephalo reducuntur vasa sinibus duræ se implantent, qui trunculi si tensæ meningi sunt proximi, & ipsi tenduntur, & sic tensionem & conceptum tremorem in furculos suos intimæ medullæ proximis promoveant, eamque concutiant, & dolore afficiant, non video quid obstet. Ipsa autem tensio meningum præter quod potissimum a firmiori proveniat ad cranium adhæsiōne, & ab aliis causis tendi, & ad dolores itaque procreandos disponi posse, per illa ill. MORGAGNI (l) verba iterum clare patet: *Quod vero magis sint tensæ, non solum adhesio ad os, sed & alia, ut vasorum distensio in utraque, & justo major durities cerebri in tenui, quæ proxime ipsum convestit, possunt efficere.* Capitis igitur

(i) vid. ill. HALLERUM l. antec. cit. §. XIX. pag. 311.

(k) l. c. lib. I. Epist. anat. med. IX. art. 21.

(l) l. antec. cit.

tur dolores Reichardi aliquam etiam invenient causam in ipso pericranii dolore, non quod illud doleat, sed nervi ejus vicini; *facile est enim intellectu*, ait ill. HALLERUS (m), *innumera- biles nervos, qui tum profundi, tum cuti propiores per capitis capil- lati universam amplitudinem dividuntur, a primo, & tertio quinti paris ramo, & a septimo, & a cervicalibus natos vulnera sua senti- re*. Quando itaque legimus (n), ex læsione pericranii solius die septima levem subortum esse dolorem capitis cum acces- su febrili, augmentato die altero, quod carnibus devenien- tibus pallidis æger nono die comatosus, decimo delirans fa- ctus sit, non tam pericranio ipsi, quam ejus ob exiguum vulnus inæquali tensioni hos affectus adscribere poterimus, quatenus & simul in capillitio decurrentes copiosi nervi ten- si, & vellicati fuerint. Hinc cum cl. de MANTEVILLE (o), pericranii vulnus majus faceret, & ad cranium usque (*il pris le partie de debride le pericrane*), sola hac operatione periculosa mox evanuerunt symptomata. Simili ratione ossium, liga- mentorum, capsularum &c. nervorum expertium dolores sunt explicandi; dum enim doloris ossium emollitorum causam quærit ill. HALLERUS (p), *meminisse oportet*, ait, *in ejusmodi mor- bo miram degenerationem factam esse, & potuisse vel nervorum im- positi textus cellulosi sensum ossi imputari, vel nervorum, si qui me- dullam adeunt*. Sic & Reichardi dolores articulorum licet non in capsulis, inque tendinibus & perioostiis immediatam, sed potius in transeuntibus nervis sedem habuerint ad illas nihilominus partes ab illo referebantur, secundum illud mox citati ill. AUCTORIS (q): *est autem dolorum sensus ejusmodi, ut ab ægris ipsis sedes doloris ægre distinguatur, quando de duabus cor- poris partibus valde vicinis questio est*.

§. XXVIII.

(m) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VII. §. IX. pag. 289.

(n) Acad. Roy. de chirurg. Tom. I. pag. 224.

(o) ibid.

(p) l. antec. cit. §. III. pag. 273.

(q) ibid. §. VIII. pag. 286.

§. XXVIII.

Sententiam magni MORGAGNI huic cum Dissertationi præmiserim dicentis : *quidquid enim in quocunque cadavere præter naturamprehendimus , non rticemus , & an morbi prægressi caussa , aut per se aut cum aliis conjunctum potuerit esse , perquirimus , con-jicientes quidem sæpius , raro statuentes ;* hæc inquam sententia & hic utiliter utor , absolutissimam & unicam doloris causam nec in vitio ulla , nec in periosio quærens considerando has circumstantias solum , ut causas accessorias , facile ill. HALLERO (a) credens : morborum duræ membranæ funestiores effectus quos excitant , manifestam in violato cerebro causam habuisse. Manifestissimam autem in Reichardi cerebro fuisse , schirrus substantiæ corticalis satis insignis ipsoque hoc loco piæ ac duræ accretus abscessu satis insigni circumcirca cinctus testatur. *Phlegmonas , abscessus , tumores schirrofos meningis , cum cranio coalescentias , aliosque male conformationis morbos in cerebri membranis excitatos novi ,* ait WILLIS (b) , *a quibus imprimis per longum tempus cephalalgia frequentes , ac immanes , & demum affectus soporosi ac lethales inducebantur morbi , caussa non nisi post mortem per anatomiam detecta.* Præterea constat , dicit ill. HALLERUS (c) , cerebri variam labem maximos in capite dolores facere , numerosas allegans ibidem citationes fide dignissimorum auctorum : qui tum a cerebro schirroso , tum putrido , tum in abscessum mutato , dolores capitis atroces observarint. Hi vero dolores quomodo non solum in cerebro malum possint producere ideopaticum , sed & sympatice per universum diffundi corpus , apud WILLISIUM (d) ita legimus : *inter morbos capitis & nervosi generis affectus quosdam pedes & ventrem potissimum infestare solitos , nempe arthritin , huc jure referimus ; nam utriusque sedes in partibus nerveis esse a symptomate primario scilicet dolore , concludere licebit ; porro hujus causam Carolus*

I

Pi-

(a) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VII. §. XVIII. pag. 310.

(b) Traët. de Anima Brutorum part. 2. cap. I.

(c) l. antec. cit. §. XX. pag. 112.

(d) l. antec. cit. Exercit. alt. pathol. cap. 14. pag. 304.

Piso, & illius Fernelius intra caput existere probabiliter statuerunt. Dolores itaque articulorum, qui a malo articulorum ideopatico (conf. §. antec.) modo potuerunt esse satis efficaces, conjuncta hac causa, cur ingravescente continuo cerebri malo atrociore facti fuerint, facile dijudicare poterimus.

§. XXIX.

Inquiram jam & in naturam schirri, & subsecuti abscessus seu apostematis in parte ejus vicina naturam, nec non indagabo in causam, cur schirrus cum pia & dura coaluerit, ut tunc vitiorum subsecutorum, morte tandem stipatorum necessaria sequela evidentius pateat. WILLISSIUS (a) de cerebro & nervis optime meritus, pulchram rationem allegat, quomodo & in subtilissimis nerveis fistulis indurationes fieri possint: siquidem, ait: humor nerveus in transitu suo impeditus alicubi stagnet, statim spiritu depresso, aut avolante, particule saline a volatilitate in acorem degeneres consortia aliena mox ineunt, atque corpuscula aut terrestria, aut sulphurea, aut alia alius generis sibi met arripientes, in tumores aut schirrosos, aut strumosos congelari incipiunt. Numerosa est historia medica similium tumorum, atque indurationum, nec non repertarum in ipso cerebro lapidearum concretionum: Legimus enim, dicit ill. HALLERUS (b), cerebrorum aut in os, aut in lapidem converforum historias, in quibus tanto cum cerebri malo vita suis cum muniis diu superfuit. Quis crederet, nisi BARHOLINUS (c) ipse enarraret, bovem suecicum maceratum eluisse lanii securim ab ictu resilientem ob cerebrum universa sui substantia & mole in lapidem conversum. Sic alius macello destinatus bos, cum saginaretur, & pinquefieri non potuerit, illo occiso in causam macilentiae dum indagaretur, cerebrum ejus totum nistar saxi repertum est

(a) De Anim. Brut. Exercit. alt. pathol. cap. 12. pag. 287.

(b) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VII. §. XXXII. pag. 341.

(c) Hist. 9^a. Centur. VI.

est (d). Merito igitur concludit ill. VAN SWIETEN (e): *nisi constaret numerosissimis experimentis, vix crederetur, etiam in tenuissimis corporis nostri humoribus habere materiam, unde durus satis potest concreescere calculus.* Pensitando jam, quomodo Reichardi cerebrum potuerit esse debilitatum, & privis quidem in locis etiam gradu majori (conf. §. XI.), & si illud vi teneræ & subtilissimæ fabricæ intrinsecæ humorum collectioni vel ob debilitatem, vel etiam angustiam eorum obstructioni forte favuerit; tunc uti teste ill. ASTRUC (f) in lue venerea hærens, & indurata limpha intra villos membranearum, & tendinearum partium, quas nutrit, nodos in tendinibus, in nervis ganglia, tophosque in articularum ligamentis producit; ita analoga materies in vasculoso cortice, similique medulla, disposito jam in loco, morari poterit sensim in schirrum indurescens. Et dum ill. AUCTORI (g) de vitiis cerebri a lue provenientes sermo est, potissimum inter illa apostemata & tumores gummatosos recenset. Nullus itaque dubito: schirrum illum in substantia corticali Reichardi repertum, de natura tumoris gummatosi venerei participare auctoritati WALSVÆ innisus, qui inter gummata venerea tumores gelatinosos referebat, minime necessarium ratus (h), ut omnia sub periostio oriantur, aut peculiari tunica comprehendantur. Dum itaque FRACASTORIUS (i) gummositates concreto phlegmate constituisse, diserte tradidit, simile phlegma sensim in Reichardi debilitata videtur, vel irrepsisse vasa, vel in eorum angustis intrusum hæsisse; quod si etiam paucum fuerit, potuit nihilominus sensim sat insignem generare tumorem. Si enim a liquore nerveo ipso stagnante teste WILLISIO (k), & concretionem heterogeneam moliente tumoris velut minera in quapiam parte con-

I 2

sta-

(d) Ephem. Nat. cur. Decad. anno I. observ. 130.

(e) l. c. Tom. I. pag. 854.

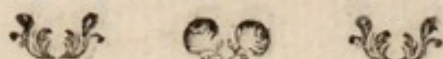
(f) l. c. lib. IV. N. V. pag. 335.

(g) ibid. cap. III. §. IX. pag. 358.

(h) vid. ill. MORGAGNUM l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LI. art. 27.

(i) De Morb. coat. lib. II. cap. 12.

(k) l. antec. cit.

flatur, ejusdem liquoris jugiter affluentis supplementa in parem vitiositatis indolem pervertuntur. Sic & materies gummatibus favens, spiritibus ut subtilissimo fluxili intrita in cortice cerebri hærens ab initio scintilla, tractu in magnum erupit incendium. Pari igitur fere ratione uti paucissima in glandulis hærente virulenta materie, eadem sic ratiocinante ill. MORGAGNO (l), obstruendo, irritando, præteritos humores retinendo insignem tumorem, & se copiosiores suppurationem producere potest. Caries vero benigna, ob reforptam terram in cranio non paucam (conf. §. VIII.), nec non in omni substantia ossea, utpote solito molliore (conf. §. VI.) aliquam (cum sanguis inde fœculentior factus fuerit) an non potuisset conferre simbolam? Tales autem indurationes cerebri venereis esse frequentissimas, ex ill. MORGAGNO per aliquas nostro casui satis analogas comprobabo historias. Mulieri venereæ demortuæ caput cum referaretur, corticalis substantiæ portio in hemisphærio sinistro usque ad medullarem durior, non minus videlicet, quam hepatica fuit, sed hemisphærium reliquum sinistrum, si posteriorem partem excipias contra erat multo mollius, quam par sit (m). Sic RHODIUS in theatro Patavino tria gummata candida recluso cranio ostendi vidit ab Antonio Molineto, quæ inhærebant duræ membranæ; verum etiam ex QUARIMONIO scribente, se vidisse gummata dicta in cerebro concreta (n).

§. XXX.

Sicuti autem pars schirrosa, quæ augetur magnitudine in substantia corticali, vasa adjacentia comprimit, ita ex hac compressione alia mala, ut se jungant necessum est. Constat

(l) l. antec. cit. artic. 23.

(m) l. c. lib. I. Epist. anat. med. IX. art. 23.

(n) l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LVIII. art. 9.

stat enim, ait ill. VAN SWIETEN (a), totum encephalum vasis constare, in quibus ergo compressis, vel lesis obstructio, inflammatio, omnesque horum morborum sequela obtinere poterunt. Dum igitur ab hoc tumore pia una cum arachnoidea superficiei duræ matris intimæ facta fuit vicinior, intermedia lymphæ ambas superficies conglutinavit. Angustatis enim ab hoc tumore utriusque lamellæ vasis arteriæ quidem ob circulationem non interruptam exhalabant solitum illuc humorem, non tam facile venis similiter pressis per resorbentia vasa tradendum. Difficultas ipsa circulationis speciem inflammationis in hoc loco generando, lympham illam mutavit in cellulosa ob angustiam loci brevissimam quidem, sed ob naturam liquidi strictissimam. Illum autem ita esse mutabilem ill. HALLERUS (b) sic evincit: speciem aliquam vitiosæ laminæ duræ membranae subjectæ analogia pericardii, pulmonisve, & exempla confirmant. De ejusmodi autem coalitu, verba sunt ill. MORGAGNI (c), fac cogites ex vasis sanguiferis, cum alia sint venæ, alia arteriæ, sanguinem qui perfertur, ubi ad obstaculum ventum est, quo ejus transitus tardior fit, non distendendo solum, sed percutiendo quoque nocere, scilicet quot sunt arteriarum pulsationes, tot ictibus, bisque eo majoribus, quo difficilior est transitus, meninges percellit. Quando igitur per plures annos in vicinia hujus indurationis tum ob coalitum, tum ob schirrum ipsum præsentem, & in gyris substantiæ corticalis, & portiunculas etiam profundius hærentes occupantem circulatio difficilior, ictus etiam fecit vehementiores, & cum ipse dolor potissimum ob periculum solutionis dolor sit, quid mirum, omnem hujus tumoris viciniam summopere fuisse debilitatam? Non mirum, ait enim ill. VAN SWIETEN (d), violentis agitationibus teneram pulpam cerebri ladi, & destrui quandoque. Si enim a violentissima concussione unica omnis substantia cerebri in nexu ita potuit solvi elementari, ut collaberetur, cerebro

(a) l. c. Tom. I. pag. 437.

(b) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. IV. §. VIII. pag. 103.

(c) l. c. l. I. Epist. anat. med. I. art. 16.

(d) l. c. Tom. III. pag. 425.

volumine imminuto, & duriore facto (conf. §. XI.) cur ictus continui & per annos repetiti non sensim illud atterant, ita, ut in continuo solvatur, affluente vero interim liquido affatim, substantia ejus diluta in liquamen abeat? Si præterea consideremus, quæ BARTHOLINUS (e) observat, quod videlicet nimia humiditate subinde in lue venerea diffuat cerebrum, subinde ad contrariam siccitatem vergat, tunc uti ex eadem lue indurationis in certis cerebri locis causam perspeximus, & liquaminis causam eo facilius forte inveniemus, quatenus nata hic cerebri induratio vicinæ suæ non benignior fuit, sicuti schirrus exquisitus reliquis corporis humani partibus esse solet. In illo ipso enim suppurationem nunquam fieri testatur ill. VAN SWIETEN (f), *sed quidem in partibus vicinis a schirro tumente compressis*. Hanc autem in Reichardo nostro cerebri in vicinia tumoris consumptionem, quam potius per illa ill. MORGAGNI (g) verba *peculiare corruptionis cerebri genus* nuncupandam esse judico. Et sub eodem genere videntur comprehendi, duo illa ab ill. HALLERO notata cerebri vitia: cum in semimaniaco pars consumpta, reliqua mollis quasi macerata fuit (h), & cum alius casus mentionem facit, quomodo a magna fractura animæ tamen usus non turbatus fuerit, cum cerebri pars in pulvis speciem comminuta, totumque cerebrum contusum foret (i). Sic apud ill. MORGAGNUM (k) legimus: in cadavere mulieris nomine Patavinæ Jacobæ in latere externo thalami sinistri erat substantia medullaris, ea permollis, ac quasi liquata, & permista cum cruento quodam sed obsoleto cruoris humore deprehensa est, ut nihil nisi gravis odor deesset, ut plane fraccidum pronunciales. Sic in cadavere alterius mulieris vix dura detracta fuerat, cum animadversum est, in

cere-

(e) Hist. gr. centur. VI.

(f) l. c. Tom. I. pag. 856.

(g) l. c. lib. I. Epist. anat. med. IX. art. 19.

(h) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VII. §. XXII. pag. 318.

(i) ibid. §. XXXII. pag. 339.

(k) l. c. lib. I. Epist. anat. med. III. art. 6.

cerebri hemisphærio sinistro tertiam anteriorem partem multo humiliorem esse sua compari, multoque molliorem, neque in summo tantum, sed ubique penitus, ne basi quidem excepta: & medullaris potissimum in quamdam quasi gelatinam magna ex parte mutata erat ex cinereo subfuscâ & tamen ferme pellucidâ. Nusquam gravis odor, nusquam pus, aut sanguinolenti aliquid in ea gelatina, *ut peculiaris generis esset id vitium* (l). Colliquamentum REICHARDI iisdem omnino dotibus a pure se distinguebat, & illi jam dictæ liquatæ substantiæ erat simillimum, si subfuscum colorem excipias, & ejus loco magis album pelluciditatemque minorem substituas. Quod autem figuram indurationis granulatam multiplicem, jam majorem, jam minorem ipsaque granula profundiora membranâ quasi in fasciculos convolutis adhærentia attinet (conf. §. VI.), rem sic accipiendam esse judico: indurationes videlicet illæ cum inciperent in substantiæ corticalis gyris separatis mole tandem majores accreverunt partim una cum pia superficiem duræ intimæ; hinc etiam tria tubera sat magna non erant pendula, sed separatim immediate duræ accretâ, cum interim granula alia minora ex profundiori corticali substantia nata ex membranâ quasi suspenderentur; & sane non improbabilis conjectura est, has membraneas productiones rudera esse piæ matris intra gyros cerebri penetrantis, uti enim observante KAAVIO (m), dum cerebri cortex in mucum flavum fœtidum versus esset, vascula piæ matris libera in illo tamen adhuc fluctuarent; sic hic in colliquamento illo cerebri non fœtido non putrido, sed solum resoluto pia membrana mansit pendula adhærescens indurationibus minoribus, atque profundioribus, reliqua substantia circum circa resoluta, hinc eo facilius convolvenda in fasciculos. Illam cerebri stragem una cum tumore potissimum etiam in causa fuisse credo, copiosæ illius in ventriculis collectæ aquæ; illa enim licet etiam mortis solum sit sæpius sequela in vitiis cerebri necessitate consequente, potissimum tamen solet
ori

(l) l. c. lib. I. Epist. IX. art. 16.

(m) Nov. Coment. Acad. sc. Petropol. Tom. I. observat. anat. III.

oriri, egregie hoc ita explicante BONNETTO (n), cum sanguis propter tumorem in circuitu sat diu præpeditus, & quoquo saltem modo pertransiret, laticem serosum (ut mos ejus est, ubicunque obicem offendit) a se copiose amandaret, tandem hydrops cerebri, qui lethargi funesti causa erat, excitabatur. Effusio illa sane non parum etiam adjuvabatur ab ipso colliquamento, hoc enim a sana cerebri substantia in continuo solutum ipsi sanguini obicem posuisse, nullum potest esse dubium.

§. XXXI.

Quamquam merito ill. MORGAGNUS (a), ita conqueratur; sed mirari subit, cum infecti hoc morbo (venereo) tot mortui sint, totque moriantur, dissectiones, quæ adhuc exstant minime eorum numero respondere; ipso tamen ill. AUCTORIS testimonio potissimum constat, simili morbo defunctis, indurationes cerebri, simulque ejusdem colliquamenta reperiri. Cerebro autem, ait ill. VAN SWIETEN (b), corrupto vel læso poterunt omnes ejus actiones, vel quædam tantum turbari, & aboleri, prout malam totam cerebri molem, vel quasdam tantum ejus partes infecerit. Sufficit hic notare, quod a levissima vertigine ad lethalem apoplexiam usque omnia cerebri affecti mala observata fuerint, ab hac causa ortum duxisse. Sane gradatim dum omnia in Reichardo nostro fierent symptomata, pedetentim majora, vehementiora, & vehementissima illum concomitabantur, donec iis obrutus succubuerit. Ad epilepsiam, qua plectebatur (conf. §. I.) ipsam etiam hydrargyrofin & suam contulisse simbolam, cerebroque labem affricasse, aliquam negari non poterit; ait enim ill. VAN SWIETEN (c), epilepsia satis frequenter observata fuit, sequi imprudentem applicationem argenti vivi, ac quidem in hominibus nunquam antea huic morbo obnoxiiis, in quibus nulla alia epilepsie causa, severo etiam examine, detegi potuit. Patet igitur & hanc mor-

(n) l. c. observ. XLVII. pag. 32.

(a) l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LVIII. art. 14.

(b) l. c. Tom. I. pag. 422.

(c) l. c. Tom. III. pag. 409.

morbi causam reliquis adnumerari posse. Horum omnium rationem redditurus utar ratiocinio ill. MORGAGNI (d), nostro casui apprime conveniente : *verosimile est, spiritus animales in tumultuarios motus reflecti, quotiescunque aliqua de causa velocius acti, ad certa quaedam loca pervenerint cerebri, ob callosam durittem, aut ob interpositum apostema prorsus impervia. Quamquam & apostema videtur posse aliquid ex se in viciniam emittendo turbas ciere. Utut est, si a cerebri duritie, si ab apostemate, si a sui generis abscessu, si a vasorum distensione, si ab aqua aut multa, aut pauca, aut flava, aut limpida, si ab aliis præterea causis epilepsiam fieri, aut si harum aliquas pro effectibus habere mavis, at foveri saltem, servari, augeri posse non negas, vides profecto, quam difficilis sit ipsius curatio, atque adeo, ut vires artis excedat. Uti autem commota mœnœ in morbo comitiali spiritus tumultuarie excurrunt, sic rara etiam sine vulnere victoria esse solet. Superato enim paroxismo, placatis turbis, sensim tamen reliquæ sanæ cerebri portioni vehementius per reiteratos epilepticos insultus actæ labes affricatur, functionesque rationales ipsæ hebetantur, hebetata rationis arce. Inde factum est, ut in Reichardo sæpius epileptico, vitio præterea cerebri ideopatico insigni laborante, etiam post finitum paroxysmum illa symptomata (conf. §. I) remanerent, quæ egregie ita recensuit ARETÆUS (e), ingenii & sensuum tarditatem, auditus gravitatem, tinnitus & bombos aurium, linguæ titubationem, ratiocinii perturbationem, denique fatuitatem sequi epilepticos. Quod autem epilepsia Reichardi nostri in apoplexiam lethalem transferit, phænomenon est satis ordinarium; ait enim MARTIANUS (f): *Non est inconveniens, unum eundemque tumorem modo apoplexiam, modo epilepsiam inducere, quando quotidie observatur, epilepticorum plerosque a superveniente apoplexia e medio tolli. Rationem egregiam apud WEPFERUM (g) invenimus illam: Cessante epilepsia fortissima apoplexia supervenit, sanguine largius intra cranium effuso,**

K tum.

(d) l. c. lib. I. Epist. anat. med. IX. art. 26.

(e) De caus. & sign. morb. diut. lib. I. cap. IV. pag. 92.

(f) Comment. 3. in lib. Hipp. de gland.

(g) Hist. 2. apoplect. pag. 332.

tum quia fluxilior a violentissimo motu redditus fuerat, tum quia corrugato cerebro fortius superne exprimebatur, & inferne ascensu libere prohibebatur. Uti igitur in magnis sanguinis jacturis per vices validissimo impetu sanguis per depleta cerebri vasa propulsus, convulsiones excitat, ita finita epilepsia nata quasi cerebri inanitione copiosius sanguis irruit, debilitata vasa aggravat soporem inducens. Inde igitur patet ratio, cur hoc notante ill. VAN SWIETEN (h) frequentissime in fine paroxismi epileptici dormiant cum stertore, & paulo post ad se redeant; dejectus enim encephali tonus una cum spirituum consumptione abundantiore, ob copiosius irruentem sanguinis torrentem, ut adhuc magis dejiciatur omnino necesse est. Copiosioribus interim spiritibus secretis, tempore ipso roboratum stamen nerveum, ambo incommodæ sanguinis moli se opponunt, circulatione in vasis hætenus tarda, & inæquali libera & æquali reddita, omnibus sic ad libellam se iterum componentibus. Quando autem per fortissimam, aut sæpius reiteratam epilepsiam cerebrum ita inanitum, aut debilitatum fuerit, ut maxima postea & vehementia, & quantitate plurima sanguis in encephalum irruat, vehementerque illud concutiat, vel quod idem cerebrum summopere debilitatum a minori etiam sanguinis quantitate facile vincatur; tunc periculosa illa nascitur circumstantia, quam ita exprimit ill. VAN SWIETEN (i): *Verum ubi profundus ille somnus, paroxysmum finire solens diutius subito protrahitur, tunc magnus metus est, epilepsiam transivisse in lethalem apoplexiam.* Quod autem in REICHARDO epilepsia in apoplexiam subito lethalem abierit, videtur hoc a vasis post aliquantulum superatum paroxysmum in omni circumferentia encephali subito plenissimis ortum fuisse. Tota enim substantia corticalis una cum pia ita in omni ambitu sanguine erat turgida, ac si felicissima injectione (conf. §. I.) fuissent repleta, & cum illa repletio fieret, ut apparet, subito effectus fuit eo vehementior; pul-

(h) l. c. Tom. III. §. 283.

(i) l. antec. cit.

pulchre hoc ita explicante ill. MORGAGNO (k) : *Innumera enim exempla sunt, ex quibus intelligatur, ut in detractione, sic in additione, si paulatim, & per partes fiat, corpora nullo aut levi detrimento vel magnam ferre; at si repente ac simul ne multo minorem quidem ullo pacto ferre.* Quod igitur in aliis epilepticis insultibus Reichardi encephalum sustinuit, hoc in hoc ultimo non potuit, oneri sustinendo impar Reichardus succubit apoplecticus, secundum illa ÆGINETTÆ (l) verba: *Communi enim nervorum principio affecto, & inde omnibus corporis partibus pendentibus, motu videlicet & sensu apoplexia morbus vocatur: verum igitur fecit REICHARDUS illud, quod ita testatur ill. VAN SWIETEN (m): Rarius enim contingit in ipso vigore paroxysmi suffocatos perire epilepticos, longe sæpius in fine paroxysmi fiunt apoplectici, & sic pereunt.* Ipsam autem difficilem respirationem tempore paroxysmi epileptici omnino etiam, ut causam prædisponentem ad futuram apoplexiam accusare poterimus, in tali enim rerum circumstantia teste ill. VAN SWIETEN (n), sanguis venosus a capite redux ex jugularibus venis evacuari nequit, hinc venæ & sinus cerebri pleni manent, dum arteriosus sanguis pergit adferri, unde & arterioso sanguini in venas transituro remora fit, sicque omnia vasa sanguinea encephali nimis distenduntur, & turbantur, imo & aucto malo abolentur omnes functiones encephali. Cum autem eodem tempore vi obstaculi in omni cerebri ambitu nati adhuc copiosior potuerit amandari in ventriculos aqua, & a coalitu meningum & tumore particulari jam ante demonstraverimus (S. antec.) aliquam nasci potuisse, & illa mole & pondere aucta reliquis se junxit circumstantiis, vitæque flammulam forte adhuc minimam extinxit omnem. *Non est cur dubites, ait enim ill. MORGAGNUS (o): perniciosam eorum cerebri compressionem agnoscere, in quibus cum ferme nihil aquæ ante-*

K 2

tea

(k) l. c. lib. I. Epist. anat. med. IV. art. 29.

(l) lib. III. cap. XVIII. pag. 31.

(m) l. c. Tom. I. pag. 427.

(n) l. c. Tom. III. pag. 270.

(o) l. c. lib. I. Epist. anat. med. III. art. 31.

tea inesset, jam repente aut intra perbreve temporis spatium sopia aliqua effundatur, aut colligatur, præsertim si alia accedant, quæ cerebrum simul in arctum cogant. Plexus choroidei vero cum non solito tumidiores fuerint, tam sanguinis arteriosi copiosorem impulsus, quam venosi difficiliorem reditum potissimum in & circa corticalem substantiam fuisse, non immerito suspicabimur.

§. XXXII.

Satis noster itaque casus convenit cum illo, de quo KAAVIUS (a) ita scribit: Classarius miles epilepticis insultibus diu obnoxius & in horum postremo, qui longe violentissimus fuit repente mortuus, cum alia tum cerebri corticem non modo ubique induratum, sed multis in locis schirrosus, in aliis quasi cartilagineus, præsertim quo propior erat vertici, deprehendit. Ipse etiam Ill. MORGAGNUS (b) testatur, simul & apostema, & duritiem cerebri sæpius in epilepticis inveniri. Hinc colligere licet, graves & diuturnos cerebri vitio accidentes & incurabiles morbos, ab ejusmodi occultis in cerebro latentibus tumoribus aut vitiis frequenter oriri, & cum raro hæc sectione indagentur, eos, ait FEL. PLATERUS (c), qui causam cerebri intemperiei, aut humoribus tribuunt, atque hisce remedia accommodando, operam & oleum perdunt, latere. Sic & ipsa hydrargyrosis incassum nitebatur in Reichardi illud vitium cerebri ideopaticum; experientia enim edoctus ill. ASTRUC (d) ita loquitur: *Nodi, ganglia, tubercula, gummata &c. medicinam omnem plerumque vincunt. Præsertim si hydrargyrosis jam frustra adhibita fuit; neque enim valentiora est reperire remedia, quæ impactam lympham efficacius liquent, aut liquefactam potentius resolvant. Tanto autem cum cerebri vitio, quod vita Reichardi cum suis*

(a) Nov. Comment. Acad. sc. Petropol. Tom. I. observ. anat. 3.

(b) l. c. lib. I. Epist. anat. med. IX. art. 24.

(c) vid. Bonettum anat. pract. lib. I. sect. XVIII. observ. I.

(d) l. c. lib. IV. cap. XI. §. IV. pag. 443.

suis muniis satis diu super fuerit, cum ill. HALLERO (e) ita
 explicare poterimus : *Conjunctionum cerebri communis utilitas esse
 videtur , ut sana pars cerebri suppetias ferat morbosæ , & ad nervos
 quorum propria regio obstructa est , alias fistulas integras a partibus non
 læsis adducere possit , iterumque cum magna parte cerebri læsa , sensuum
 motuumque integritas aliqua superfit , ab his suppetiis videtur explicari.*
 Et dum varia cerebri & cerebelli vitia latis insignia recen-
 set ill. MORGAGNUS (f), non subito lethalia ; concludit tan-
 dem : *Nemo ex primo & altero vitii genere morte repentina illico,
 ut cum sanus videretur , sublatus est ; sed nec vitium repente est fa-
 ctum , lis autem , quæ paulatim fiunt , natura corporis quodammodo as-
 suescit , & quod deficit , aliunde , quoad ejus facere potest , supplet.*
 Si tandem Reichardi vitia præcordiorum consideremus (conf.
 §. VI.), illis perfecte convenire observabimus, quæ ill. A-
 STRUC (g) ita notat: *functiones vitales , quæ fiunt ope organorum
 contentorum in pectore , depravari solent in syphilide variis de causis :*
primo a tuberculis vel gummatis in pulmonum substantia latentibus ,
sive cruda sint , sive suppurata , ab acrimonia quam trachealis humor
*morbo contrahit , ab hæmostasia sanguinis in pulmonibus , sive soli cruo-
 ris spissitudini , sive oppositis in pulmone obicibus debeatur.* Sic etiam,
 uti apud ill. MORGAGNUM (h) legimus : in Belunensi venereo
 præter aneurisma & cariem claviculæ dextræ , portionisque
 cartilagineæ quatuor costarum , incisus pulmo dexter album
 pus ostendit, hinc illinc prodiens a dissectis bronchiis. Sic
 in meretrice venerea uterque pulmo duris & ad album co-
 lorem vergentibus scatebat tuberculis glandulosa corpora
 mentientibus, præterea utriusque pulmonis superiores lobi
 superiore ipsa parte vitia alia habebant, nam dexter quidem
 sternum versus ingens excavatum ulcus, & in hoc purulen-
 tam materiem continebat, sinister vero latus versus duram
 substantiam ad piri majoris magnitudinem habebat, quæ sub-
 stantiam indurati pancreatis quodammodo referebat, in ejus-

K 3

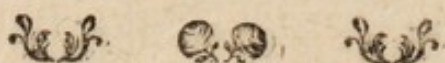
que

(e) l. c. Tom. IV. lib. X. sect. VIII. §. XXVII. pag. 399.

(f) l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LII. art. 26.

(g) l. c. lib. IV. cap. III. §. IX. pag. 360.

(h) l. c. lib. II. Epist. anat. med. XVIII. art. 25.

que medio parvum ulcus puris plenum fuit (i); uti autem illa observata cum illis plurimum, quæ in Reichardi pulmonibus inveni (conf. §. VI.), conveniunt, ita non minus si Reichardo torosum mole maximum, & sanissimum hepar fuisset pensitemus, videmus & in hoc historiam nostram cum illis convenire, quæ MAGNUS ille OBSERVATOR (k) ita refert: *viscus autem illud, quod doctissimi olim viri præ ceteris lesum, atque adeo luis hujus sedem esse tradiderant, ut ex sepulchreto vides, non assentientibus tamen aliis, quod indidem cognosces, jecur dico, mihi unquam in iisdem corporibus vitiatum apparuisse, in præsentia non memini.*

§. XXXIII.

Hac itaque ex historia discimus, quantæ sint curantis naturæ sæpius vires, & quomodo recondita caries sine vulnere sine exfoliatione aut suppuratione sensili possit offis substantia liquata & resorpta eradicari simulque curari. Inde chirurgus debet animari, ut cum etiam leve ulcus videat, illud sub pericranio late nihilominus sæpissime extendi supponat, & tamen pro nata rerum circumstantia nec dilationem, nec exfoliationem semper esse necessarias credat: felici enim & prudenti hydrargyrosi applicata mali limites sæpius contrahuntur, & natura arte prudenter adjuncta sine ferro, sine vulnere malum ipsum sæpe tollit. Eadem historia vero cum confirmet, tumores schirrosos cerebri semper esse funestos, uti & ejusdem abscessus, mali causa sæpius post mortem primum detecta; an non salubre forte hic remedium in pertinaci illo, & ad locum determinatum sensibiliore, & evidentiore (conf. §. I.) capitis dolore fuisset extirpatio tumorum illorum? an non, ait ill. QUESNAY (a), in similibus casibus desperatis certas tentemus operationes, quas periculum ægri permittit, & indicationes exigunt. Quando enim mirabiles cerebri læsi, suppurati, corporum heterogeneo-

(i) l. antec. cit. art. 15.

(k) l. c. lib. IV. Epist. anat. med. LVIII. art. 14.

(a) Acad. Roy. de chirurg. Tom. 1, pag. 318.

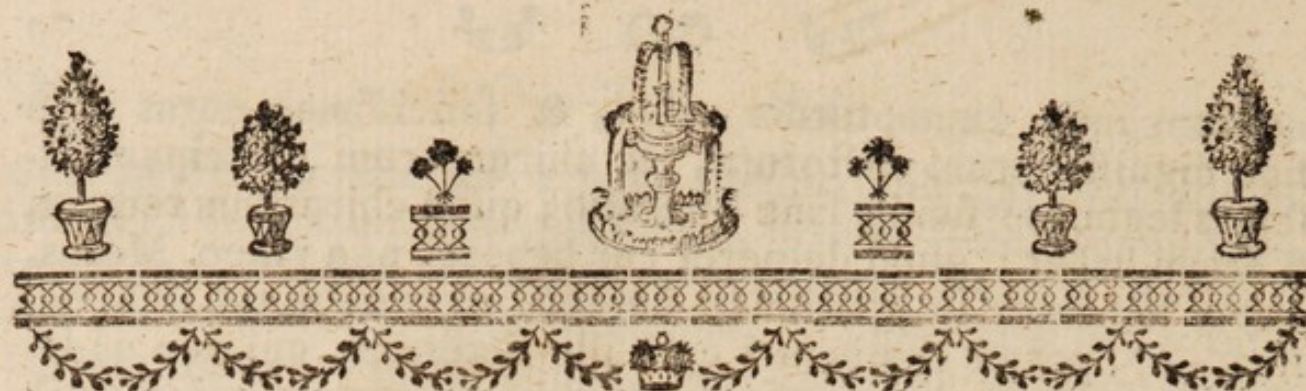
neorum inde exemptorum casus, & felicissimas curas albo fide dignissimorum auctorum, & chirurgorum principum infertas legimus: similis sane operatio, quod chirurgum terreat, si etiam habet; quod desperet cur habeat, non video. Metus, quem habemus in aperiendo cerebro egregie notat ill. QUESNAY (b), potest comparari cum illo veterum, qui non audebant aperire duram matrem, cum hodie tamen audacter illam cum optimo eventu incidimus. Forte practici nepotes simili ratione mirabuntur nostram timiditatem in aperiendo cranio: facta habemus modo multa, quæ hanc timiditatem reprobant, & quæ nos efficaciter excitant ad audendam operationem, quam proponimus in casu desperato. Extirpatio itaque horum tumorum, si non habeant volumen nimium, calvariæque superficiiei sint proximi, non videtur impossibilis; eo magis, cum experientia constet, cerebrum similes tolerare operationes; resistit enim sæpius vulneribus satis profundis, & gangrænæ notabili: conquerebatur enim merito PARÆUS (c): *permultos existere pervicaci ingenio homines, hoc negantes, in cerebri substantia abscessum fieri posse, erroremque hunc alio errore cumulantes, negant quemquam cerebri portione dissecta convalescere, aut resurgere, sed rationum, quibus nituntur, vanitatem veterum scriptorum auctoritas, & experientia abunde refellunt.* Concludam itaque per dictatum academix chirurgicæ ipsius (d): *Si in dolore capitis intolerabili, & qui eventus apparet esse funestus, similis tumoris causa supponeretur, eaque innotesceret, an non esset rationi consentaneum, tentare extirpationem tumoris potius, quam morti crudeliter relinquere in casu, ubi potest cura tentari operatione, quæ minus periculi portendit, quam morbus ipse.* Ars asclepiadæa igitur, quæ non tam ingenii humani partus, quam temporis est filia, cum præsertim hoc sæculo præstantissimorum chirurgorum fertilis sit mater, audacem simulque prudentem & felicem pro simili operatione opportuno tempore forte pariet ACHILLEM.

F I N I S.

(b) ibid. pag. 324.

(c) Oper. chirurg. lib. IX. cap. 22. pag. 298.

(d) Ill. Quesnay Acad. Roy. de chirurg. l. antec. cit.

EXPLICATIO FIGURARUM.

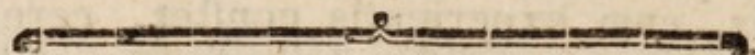

FIG. I.

- A A A. Os coronale.
- B B. Arcus superciliares. *
- C. Vestigium exfoliatæ quondam lamellæ subtilif-
simis portionibus radiatis germinantibus ple-
num.
- D. Strages laminæ extimæ pollicem lata, dextror-
sum ad futuram coronalem fere excurrent.
- E. Similis ibidem strages a futura coronali non
multum remota.
- F. Declivis descendens strages ad arcum superci-
lia-

* *Spatium inter arcus intermedium non satis naturam exprimit.*

liarem usque, similis impressioni digitali in substantiam aliquam cereaceam factæ.

G. Strages laminæ extimæ transversaliter ad longitudinem quatuor transversorum digitorum sinistrorsum excurrentes.

H H H. Ossis coronalis substantia inter supercilia reliqua, laminæ quondam liquatæ priorem architypum non sine inæqualitatibus recuperanti similis.

I. Locus ad limitem futuræ coronalis medius, circulariter excavatus.

a. Portio lamellæ extimæ integra in vestigii **C** notati parte inferiore inter consumptionis antiquæ rudera insulæ instar protuberans.

b b. Duo foramina in stragis latissimæ medio, superius subrotundum, inferius oblongum.

c. Portio lamellæ extimæ in ipsa sat profunda consumptione digitali adhuc integra, substantia diploetica intermedia cum vitrea cohærens, prius a notatæ insulæ similis.

d d. Locus in consumptione digitali tam profunde ad vitream usque erofus, ut illa subtilis-

simam papyrum tenuitate hic non solum superet, sed ex portiunculis pulverulentis unice cohærens cribro non sit absimilis.

eeeeee. Limites totius stragis unguis instar extenuati, declives, subtilissime radiati, subrubroque colore non nihil atterati.

ffffff. In prægressæ quondam cariei ruderibus subrotundarum, aliquas lineas latarum, albissimarum, simulque durissimarum particularum stipatissima agmina, ubique protuberantia, intimæ vitreæ tanquam thalamo innisa.

ggg. Aliquibus in locis concrementa aliqua protuberantia, firmissima, atque candidissima.

hhh. Loca extimæ lamellæ in ipsa strage adhuc integra, relate vero ad reliqui ossis lamellam sanam, insigniter extenuata, & limitibus mali multopere decliviora.

iii. Foramina inter novæ ossificationis punctula f notata, acsi acu subtilissimo, acutissimoque essent facta.

K. Efflorescentia punctula ossea in area I notata.

FIG.

FIG. II.

A A. Offa Parietalia.

B B B. Limites anteriores ossium Parietalium, cum osse coronali futuram coronalem efficientes.

C C. Sutura sagittalis fere oblitterata.

D. Portio ossis occipitalis.

E. Sutura lambdoidea.

a a. Ad medium futuræ sagittalis amborum parietalium lamina extima, una cum bona parte diploiticæ substantiæ ita destructa, ut cavum, integrum fere admittens pollicem nasceretur.

b b. Idem cavum magis superficialiter, & transversaliter per os parietale dextrum ad longitudinem duorum digitorum transverforum excurrans.

c. Lamellæ extimæ portio insulæ instar residua, destructione lineari cincta.

d. Sulcus inter profundam cavitatem, & aliam leviolem lambdoideæ futuræ proximam.

- e. Levior illa strages lamellæ extimæ futuræ lambdoideæ proxima.
- f. Levissimum inchoatæ quondam cariei vestigium.
- g g h h. In osse Parietali sinistro ad angulum inferiorem anteriorem valde superficialiter prægressæ quondam cariei vestigium, futuræ coronali parallelum ascendens, & secundum longitudinem ossis se postea ita expandens, ut triangulum inæquale exprimeret.
- i i i i. In triangulari illo vestigio non tam laminæ extimæ consumptio, quam humilior solum situs, relate ad reliquam ossis laminam sanam, atque integram.
- k k k. Extima lamina aliquibus in locis ita destructa, ut cava nascantur in diploiticam substantiam penetrantia satis profunda.
- l l. Duo foramina triangularia duodecim circiter lineas lata omnem ossis substantiam emetientia, pellucida membrana clausa.
- m. Ossis lamella extima integra quidem, sed inæqua-

qualitatibus & scissuris illi portioni ossis frontalis H H H. notatæ similis.

- i i i. Novæ ossificationis punctula illis in Fig. I. f notatis similia, non nihil tamen latiora.
- 2 2. Portiones laminæ extimæ illæ i i notatæ, in circumferentia radiatæ.
- 3 3. Loca cariei profundiora, iisdem efflorescentiis osseis in Fig. I. f, & mox i. notatis plena.

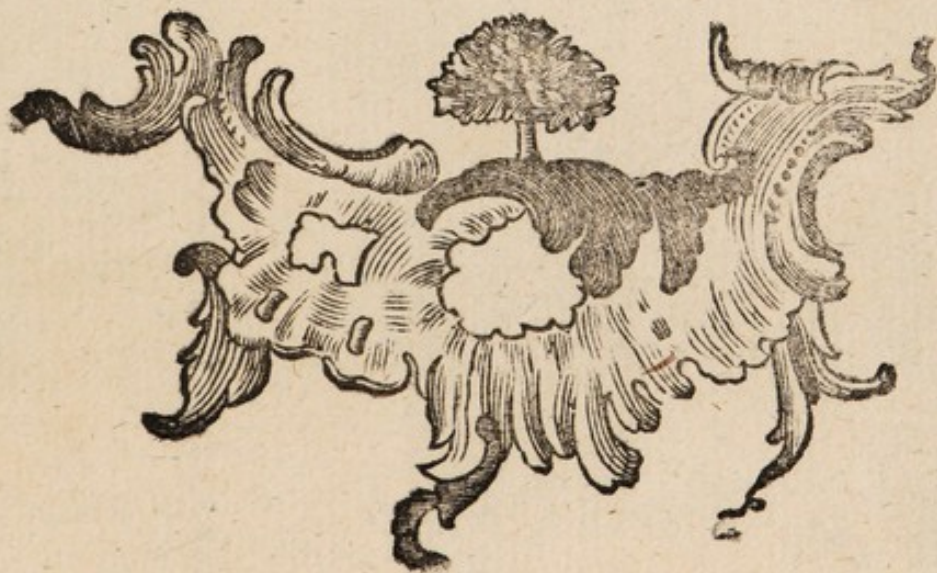
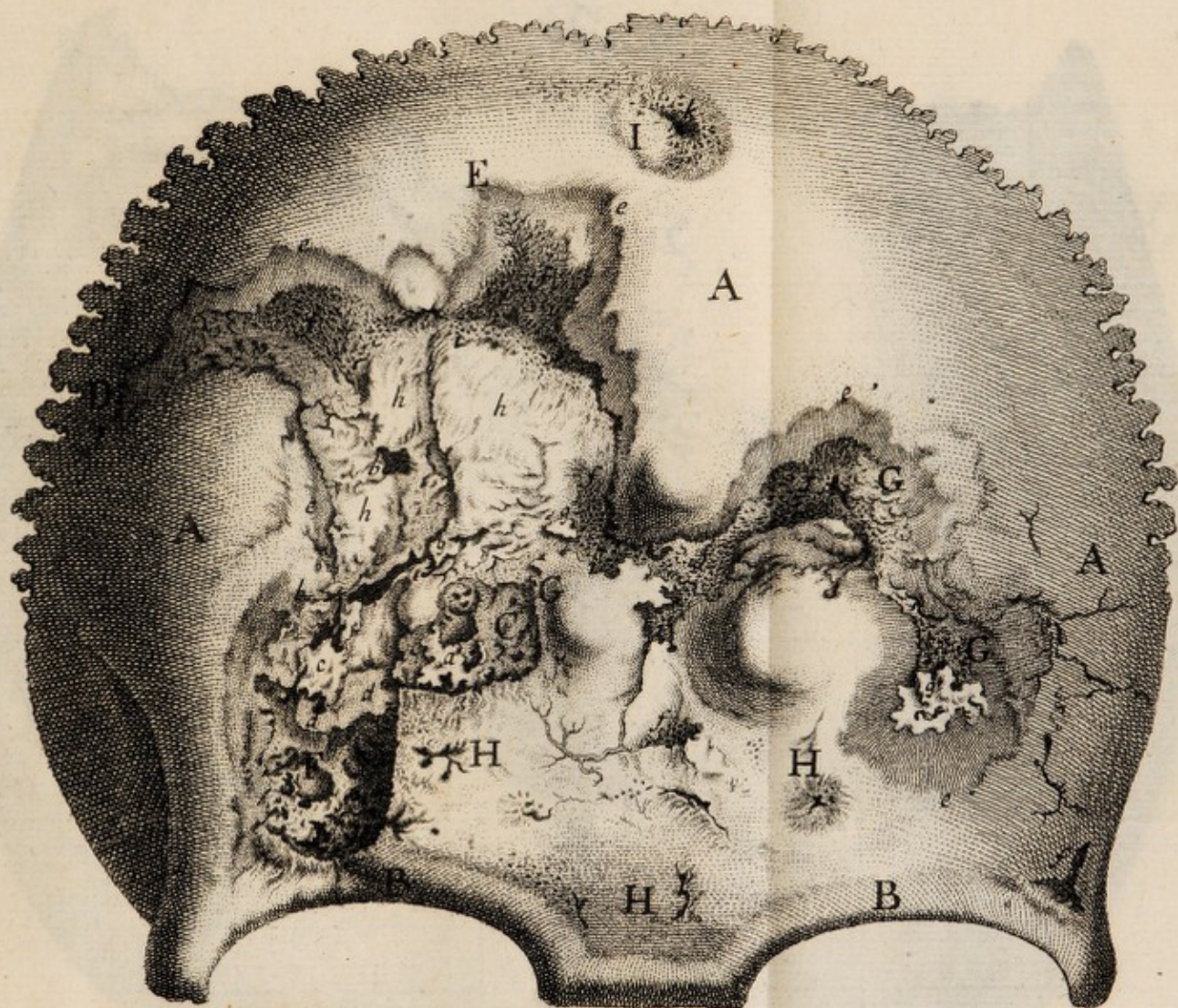

Fig. I.

ATV

Fig. 1.

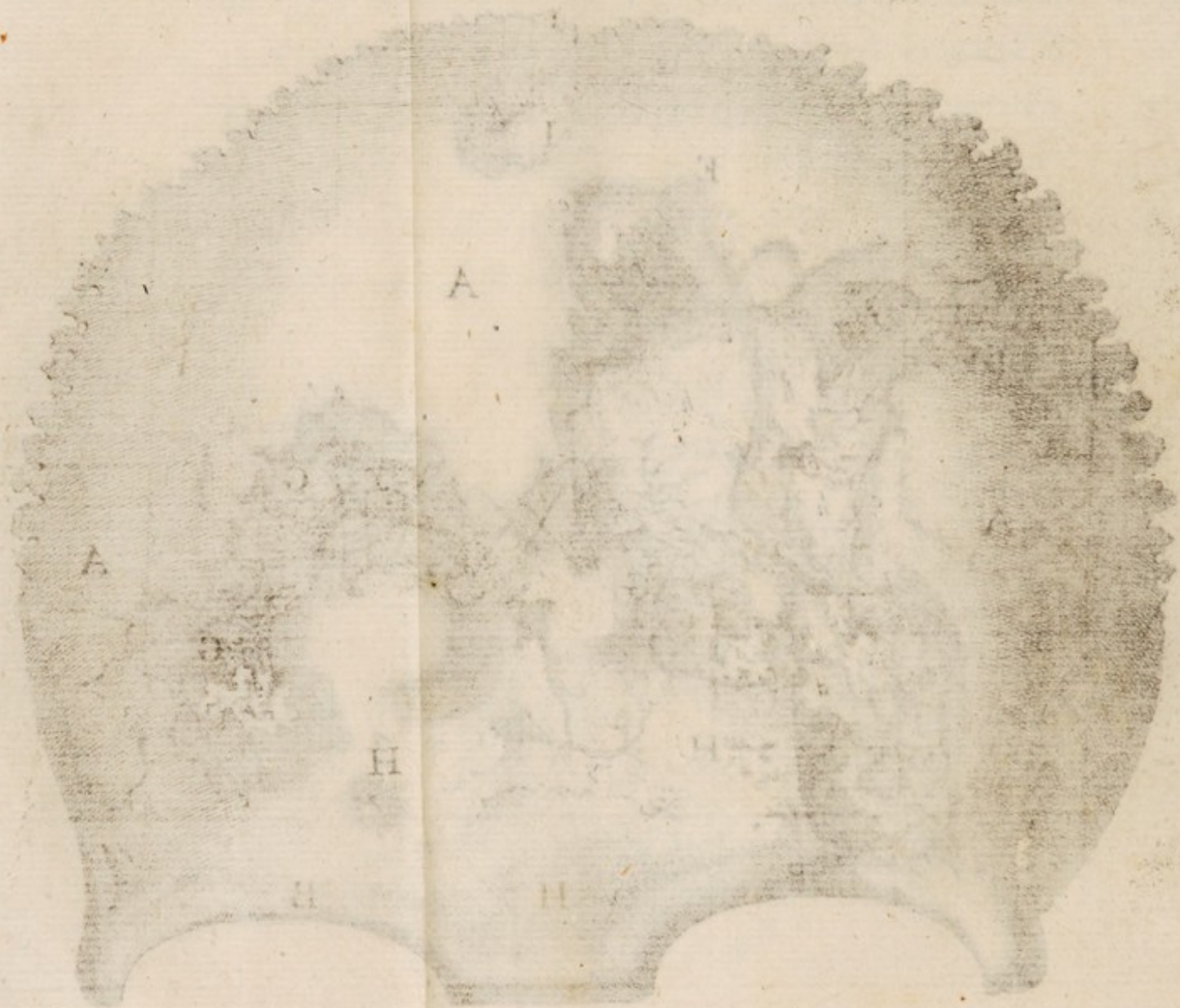

Fig. II

B

B

C

3

C

A

F

F

D

